Available online at http://jgu.garmian.edu.krd

Journal of University of Garmian

https://doi.org/10.24271/garmian.2023.10205

بنەمای هاوسۆزی لە ستراتیژیەتی گوتاری تەندروستی حکومەتی هەرێمی کوردستاندا

تەلار صباح عمر[1] ، شێروان حسین حمد[2]

1- بەشی کوردی، کۆلێژی پەروەردە، زانکۆی کۆی ،هەرێمی کوردستانی عێراق

2- بەشی کوردی، کۆلێژی پەروەردەی بنەڕەت، زانکۆی ڕاپەڕین ،هەرێمی کوردستانی عێراق

پوختە:

کردەی هاوسۆزی لەدێرزەمانەوە هەبووە، مرۆڤ لەهەر قۆناغێك لە قۆناغەکانی ژیانی بەتەکنیك و شێوازی جۆراوجۆر هاوسۆزی خۆی بۆ دەوروبەرەکەی دەربڕیوە. ئەم پرۆسەیە، سەرجەم بوارەکانی ژیانی گرتۆتەوە و بەردەوامە. بەرهەمهێنی گوتار بەمەبەست هاوسۆزی خۆی بۆ کەسانی بەرانبەر دەردەبڕێت. بێگومان ئەمەش لەڕێگەی زمانەوە ئەنجامدەدرێت، هەربۆیە لەکاتی بڵاوبونەوەی ڤایرۆسی کۆرۆنا بەرهەمهێنەرانی گوتار لە هەوڵی هاوسۆزی خەڵکدابون، بۆ ئەوەی ڕێنماییە تەندروستییەکان جێبەجێبکەن، چونکە گوتاری تەندروستی، پەیوەندی ڕاستەخۆی بە ژیانی هەر تاکێکی کۆمەڵەوە هەیە، بۆیە ئەرکی حکومەت و دەسەڵاتە، کە کۆمەڵ بپارێزێت و ڕێگری لەبڵاوبونەوەی هەر نەخۆشییەك بکات. هەر بۆیە لەکاتی دەرکەوتنی ئەم پەتا جیهانییەش لەسەرتاسەری جیهان و کوردستان بەتایبەتی گوتارەکان تایبەتکرابون بەتەندروستی و خۆپارێزی هاووڵاتیان، چونکە گوتاری تەندروستی ئەگەر لەلایەن بیروڕای زانستییەوە کۆنترۆڵکراوبێت، ئەوا لەڕوی واقیعی کۆمەڵایەتی و جۆرەکانی هەڵبژاردنی شێواز و ئەو وەسفەی کە ڤایرۆسەکەی پێدەناسرێ، لەلایەن بەرهەمهێنەرانی گوتارەوە کۆنترۆڵ ناکرێت، لەبەرئەوەی هەریەکەیان شێوازێکی هاوسۆزی بەکاردەهێنێت بۆ گەیاندنی مەبەستەکەی.

Article Info

Received: July, 2022

Revised: July, 2022

Accepted August, 2022

Keywords

هاوسۆزی، گوتاری تەندروستی، وێناکردن، هێز، ئاماژە

Corresponding Author

پێشـــەکی:

گوتـاری تەندروسـتی یەکێکـە لـە جۆرەکـانی گوتـار، پەیوەنـدی ڕاستەخۆی بـە ژیـانی تاکـەکانی کۆمەڵـەوە هەیـە، هـەر کێشـە و گرفتێك لەتەندروستیدا هـەبێت، لەکۆمەڵدا ڕەنگدەداتـەوە. هـەر بۆیە بەرهەمهێنـەرانی گوتـار هەوڵدەدەن هاوسۆزی خۆیـان بۆ وەرگـــری گوتـــار دەرببـــڕن لـــەڕێگای دەربڕینەکانیانـــەوە، ئامانجەکانیان بهێننەدی، چونکە لەچوارچێوەی گرێچنی گوتاردا هەردو توخمی باوەڕپێهێنان و باوەڕکردن بەیەکەوە بەستراون بەرهەمهێنی گوتار لە کرداری پەیوەندیدا وا لە وەرگر دەکات، کـە باوەڕی پێبکـات و ڕازیبکـات. (ستراتیژیەتی هاوسۆزی لـە گوتاری تەندروستی حکومەتی هەرێمی کوردستاندا) ناونیشـانی ئەو بابەتەیە، کە بۆ ئـەم لێکۆڵینەوەیـە هەڵمانبژاردووە. ئامـانجی لێکۆڵینەوەکەشـــمان دەستنیشـــانکردنی بنچینـــەکانی هاوســـۆزی گوتـاری تەندروسـتییە لـە هـەرێمی کوردسـتان، بۆگەیشـتن بـە ئامانجەکەشمان پەیڕەوی ڕێبـازی وەسفی شیکاریمان کـردووە، نمونەکانیشـمان لـە گوتـاری هەریـەك لەسـەرۆکی حکومـەتی هەرێمی کوردستان و وەزیری ناوخۆ و وەزیری تەندروستی و پارێزگـاری هـەولێر و پارێزگـاری سـلێمانی و بەڕێوەبـەری گشتی تەندوستی سلێمانی و سەرۆکی سکولی پزیشکی زانکۆی کۆیـە وەرگرتـووە، کـە لـە چوارچێـوەی دیـالێکتی کرمـانجی ناوەڕاستی زمانی کوردییە. گرفتی ئەم توێژینەوەیە هەوڵێکە بۆ دیـاریکردنی بنـەماکانی هاوسـۆزی لـە گوتـاری تەندروسـتی حکومـــەتی هـــەرێمی کوردســـتاندا لەســـەردەمی ســـەرەتای دەرکـەوتنی ڤایرۆسـی کۆڕۆنـادا. نـاوەڕۆکی لێکۆڵینەوەکـەمان جگـە لـە پێشـەکی و ئـەنجام لـە دو بـەش پێکهـاتووە: لـە بەشـی یەکەمـــدا، بـــاس لـــە گوتـــاری تەندروســـتی و ســـتراتیژیەتی

هاوسۆزی و بنچینەكانی ستراتیجیەتی هاوسۆزی لە گوتاردا دەكەین. بەشی دووەمیش تەرخانكراوە بۆشیكردنەوەی گوتاری تەندروستی لەگەڵ شیكردنەوەی ئاماری و ڕێژەكانیان بۆ هەریەك لەو بەڕێزانەی كەناومان هێنان. لەكۆتایی لێكۆڵینەوەكەشدا ئەنجام و لیستی سەرچاوەكان و خراونەتەڕو.

1-1 گوتاری تەندروستی:

بنچینەی زاراوەی (discourse) بۆ زمانی لاتینی دەگەڕێتەوە، كە لەكرداری(Discurrere) داڕێژراوە، كە بە واتای (ڕاكردن) لێرەو لەوێ (run to)، یان چون وهاتن(fro) دێت، كە بە شێوەیەكی فراوان لە دەیەی ڕابردو بەكارهاتووە، دواتر واتاكەی گۆڕا بۆ گوزارشتكردن لەبیرێكی دیاریكراو، هەرچەندە لە زۆربەی بارودۆخەكان وشەی (discourse) وەك بیرۆكەیەكە لەسەر زمان بنیاتنراوە بە شیكردنەوەی گوتە بۆ هەندێ لە شیكارەكان دابەشكراوە بەسەر چەند شێوازێك. (Jorgensen&Phillips 2002:1) ئەم زاراوەیە كە بەواتای گفتوگۆ، یان بەواتای گوتارخوێندن (خوتبەدان) دێت، لەئەدەبیاتی نوێدا بۆ یەكەمجار لای (هایمز) ئاماژەی بۆكراوە. (الشهری 2004: 36) زاراوەی گوتار چەمكێكی لێڵە، چونكە لە بوارەكانی زمانەوانی و كۆمەڵناسی و فەلسەفە و مرۆڤناسی و زۆر بواریتری زانستە مرۆڤایەتییەكان بەكاردێت.(Barbara 2008:1) گوتار لەسەر بنەمای پەیوەندیكردن لەنێوان دو كەس، كە یەكێكیان نێرەرە ئەویتریان وەرگر ئەنجامدەدرێت، لەنێوان ئەم دوانەیەشدا پەیامێك هەیە، كە ئامانج لێی چەسپاندن و سەقامگیر و جێگیربوونییەتی لەهۆشی وەرگر، ناوەڕۆكی پەیامەكەش لە گوتارێكەوە بۆ گوتارێكیتر جیاوازە، چونكە گوتار فرەڕەهەندە زۆر جۆری جیاواز لەخۆدەگرێت، وەك: كاروباری سیاسی، كاروباری كۆمەڵایەتی، كاروباری ئاینی، كاروباری بازرگانی، ڕاگەیاندن، ئەو بوارانەی تایبەتن بە پرۆسەی فێركردن،...

تەندروستی باشبونی تەواوەتی حاڵەتی جەستەیی و هۆشەكی و كۆمەڵایەتییە، نەك تەنها نەساغی و نەخۆشی، واتە باشی و تەندروستی جەستەی مرۆڤ پابەند و پەیوەندیدارە بەو سیاقە دەرونی و كۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییەی كە تیایدا دەژی. (المكاوی، 2016، 50) تایبەتمەندی گوتاری تەندروستی لێرەدا جەخت لەسەر وێناكردنی خەڵك بۆ تەندروستی و كردەی خۆپاریزی پێویست دەكاتەوە. جیاوازی ڕۆشنبیریش كاریگەری لەسەر ئاراستەی تاك بۆ هەڵبژاردنی هەنگاونان بەرەو مردن، یان تەندروستییەكی باش هەیە. (سەرچاوەی پێشو، 43)

تەندروستی بەدرێژایی مێژو لایەنێكی گرنگی ژیانی تاك بووە، بوارێكی هاوبەشە، لەنێوان پزیشك و كۆمەڵ. دەوروبەری ئابوری و كۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری و دەرونی ڕۆڵێكی گرنگ دەگێڕن لە باشی و خراپی تەندروستی تاك. چاودێری تەندروستی هەر بەتەنها ئەركی تاكە لایەنێك نییە، بەڵكو كارێكی هاوبەشە لەنێوان یەكەكانی حكومەت و سیستەمی خەڵكی و پسپۆری دیاریكراو.

گوتاری تەندروستی لەبەرئەوەی پەیوەندی بە تەندروستی خەڵكەوە هەیە، دەشێ بەرهەمهێنی گوتارەكە كارمەندێكی حكومەت بێت، یان پزیشكێك بێت و گوتارەكەی ئاراستەی جەماوەر بكات. زمانی ئەم جۆرە گوتارە دەوڵەمەندە بە بەڵگەو وێنەی سەلمێنراو بۆ خستنەڕوی ڕاستییەكان، لەڕێگای بەكارهێنانی وشە و دەستەواژەی سادە و ساكار و دور لە ڕەوانبێژی.

لەڕێگای گوتاری تەندروستییەوە دەتوانین جۆری بیركردنەوەی بەرهەمهێنەكە بزانین. ئەزمونەكانی مرۆڤ بەشدارن لەكاریگەری بیركردنەوە، یارمەتی شێوازی پێشبینیكردن بیركردنەوە دەدات، دەتوانێ لەڕێگای هەڵبژاردنی وشە و ڕستەكان بگات بە قوڵترین كاریگەری لەسەر ژیانی كۆمەڵایەتی. چ جۆرە ڕستەیەك بەكاردێنێ وەرگر چۆن وەریدەگرێت؟ پزیشكەكان باشترین بیری تایبەت بەوێناكردن دەربارەی ژیانی كۆمەڵایەتی و ئاگاداربونێكی فراوان لەڕاستی زانستییەكانی پێشو یارمەتیدەرە بۆ ڕونكردنەوەی بیروڕای پزیشكی.

2-1- ستراتیژیەتی هاوسۆزی(تضامن)

ڕۆژانە مرۆڤ بەبەردەوامی لەپەیوەندیكردندایە، بەبێبونی پەیوەندی لەنێوان تاكەكان، كۆمەڵ دروستنابێت، كردەی پەیوەندیكردنیش لەڕێگای زمانەوە ئەنجامدەدرێت، كە یەكێكە لە ڕێگەكان. جا چ لە ڕێگەی زمانی نوسراو، یان بینرا و و بیستراوەوە بێت. بەپێی یەكێك لە گریمانەكانی پەیدابونی زمانیش، كە گریمانەی پەیوەندییە لە لایەن (ڕیڤێز)ەوە خراوەتە ڕو ئاماژە بەوە دەكات ((زمان لە ئەنجامی ئەو غەریزە بەتینەوە دروستدەبێ، كە لە مرۆڤدا هەیە بۆ پەیوەندیكردن)) (فتاح، 1990، 12) پەیوەندیكردنیش بەشێوەیەكی گشتی بۆ مەبەستی وەرگرتنی زانیاری، یان بەخشینی زانیاری، یان بۆ دەربڕینی هەست و سۆز و خۆشەویستی و ڕق و كینە بێت، یاخود بۆ دروستكردنی كاریگەری لەسەر دەوروبەر دەبێت.

چەمكی ستراتیژیەتی هاوسۆزی ئەو ستراتیژیەتەیە، كە تیایدا قسەكەر هەوڵدەدات پلەی پەیوەندییەكەی بەوەرگرەوە بەرجەستە بكات و گوزارشت لە ڕادەی ڕێزو ئارەزوی پارێزگاری لێكردنیان بكات، یاخود هەوڵبدات پەرە بەلابردنی جیاوازییەكانی نێوانیان بدات. بەگشتیش بریتییە لە هەوڵی نزیكبونەوە لە وەرگر. (الشهری2004: 257)

ئاخاوتنەكانمان پەیوەندییەكی پتەویان بە بنەمای هاریكاری و هاوسۆزییەوە هەیە و ڕەنگدانەوەی ئەم بنەمای هاوسۆزییە بەپێی كەلتور و بەڕێوەدەچێت. (عەلی – حەمەئەمین 2006: 57) ئەم بنەمایەش پەیوەندی نێوان قسەكەر و گوێر

دەستنیشاندەکات. بە لەبەرچاوگرتنی پەیوەندی نێوان ئەم دو توخمە، کە کاریگەریان لەسەر هەڵبژاردنی تەکنیکی گوتار لەلایەن بەرهەمهێنی گوتارەوە دەبێت. هەندێکجار پەیوەندی نێوان قسەکەر و گوێگر پەیوەندییەکی پتەو و بەهێزە، لەهەمانکاتدا هەندێکجار هیچ پەیوەندییەك و هاوسۆزییەك لە نێوان قسەکەر و گوێگردا بەدیناکرێت، هیچ کردەیەکی ئاخاوتن لەنێوانیاندا ڕونادات. لەکاتی نەبونی پەیوەندی نێوان هەردولاکەی گوتار ئەوا بەرهەمهێنی گوتار هەوڵدەدات بە دەربڕینەکانی لەگوتاردا ئەم پەیوەندییە دروستبکات، لەوەرگری گوتار نزیکبێتەوە و دڵنیایی بە وەرگر بدات، کە ویستێکی سروشتی هەیە بۆی دورە لەهەر پاڵنەر و مەبەستێك، کە سودی پێبگەیەنێت. کەواتە ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگەڵ شێوازە کاراکانی بەکارهێنان لە پتەوکردنی پەیوەندییەکانی نێوان قسەکەر و وەرگر خۆی لەتوانستی زمانی قسەکەر و سود وەرگرتن لەفەرهەنگی زمانی خۆیدا دەبینێتەوە. هەڵبژاردنی ستراتیژیەتی هاوسۆزیش بەگوێرەی سێ پێوەر دەبێت:-

1ـ ڕەهەندی کۆمەڵایەتی نێوان نێرەر و وەرگر، کەخۆی لە پێوەری نزیکی پەیوەندی دەبینێتەوە.

2- پەیوەندی دەسەڵاتی نێوانیان، کە خۆی لە پێوەری جیاوازی پەیوەندی دەبینێتەوە.

3- ئەو کۆتو بەندانەی کەرۆشنبیر دەیسەپێنێ بەسەر گوتاری بەرهەمهاتودا. (الشهری2004: 263)

3-1- توخمەکانی ستراتیژیەتی هاوسۆزی

کۆمەڵێك توخمی کۆمەڵایەتی هەن، بەتاك و کۆیەوە لە هەڵبژاردنی ستراتیژیەتی هاوسۆزی بەشدارن، هاوسۆزی تایبەتە بە دوری کۆمەڵایەتی نێوان خەڵك و ئەزمونە کۆمەڵایەتییەکان و تایبەتمەندییە کۆمەڵایەتییە هاوبەشەکانی وەك: (ئاین، ڕەگەزە، تەمەن، ڕەچەڵەك و شوێنی لەدایکبون وپیشە) ڕادەی ئامادەگیان لە هاوبەشی پێکردنی بابەتە کەسییەکان لە ئەنجامی ئەمانە کۆمەڵێك توخم بەکاردەهێندرێن:

1- ڕادەی لێکچون جیاوازی کۆمەڵایەتی

2- ڕادەی دوبارەکردنەوەی پەیوەندییەکان

3- ڕادەی زانینی مەعریفەی کەسی

4- پلەی ئاشنایی، یاخود چۆن لاکانی گوتار یەکتری دەناسن؟

5ـ ڕادەی هەستکردن بەیەکەوە گونجاندنی مزاج و ئامانج و بیرکردنەوە.

6- کاریگەری ئەرێنی نەرێنی.

ئەم توخمانە هەمویان لە چوارچێوەیەك کۆدەبنەوە، کە بریتییە لە چوارچێوەی گفتوگۆ، لەسەر ئەم توخمانەش گوتار بونیاددەنرێ. (سەرچاوەی پێشو: 260)

1ـ4ـ ئامرازە زمانییەکانی ستراتیژیەتی هاوسۆزی (تضامن)

بەرهەمهێنی گوتار لەکاتی ئامادەکردن و پێشکەشکردنی گوتار ئاگاداری ئەوەیە، کە لە بەکارهێنانی ناوەڕۆك لەگەڵ وەرگری گوتار پێویستە نزیك بێت، بۆ ئەوەی ئامانج و مەبەستەکانی بەدیبهێنێت، هەروەها هەوڵدەدات ڕادەی پەیوەندییەکەی بە وەرگر بەرجەستە بکات بە جۆرێك لە جۆرەکانی لابردنی جیاوازی لەنێوانیان. واتە نێرەر ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگەڵ وەرگر بەکاردەهێنێت، بۆئەوەی لێی نزیك بێتەوە، مەبەست و ئامانجەکانی بەدیبهێنێت، ئەمەش بە پشتبەستن بە ئامرازە زمانییەکان، کە ڕێگەی پێدەدات پارێزگاری لە پەیوەندی کۆمەڵایەتی نێوانیاندا بکات. نێرەر هەوڵدەدات و جۆری پەیوەندییەکەی بەرجەستە بکات، گوزارشت لە ڕادەی ڕێزگرتنی بەرانبەرەکەی بکات، ئارەزوی خۆی لە پاراستنی ئەو پەیوەندییە دەربڕێت، یاخود پەرەی پێبدات هەوڵی نەهێشتنی جیاوازی نێوانیان دەدات. (فضیلە 2000 :100) بەرهەمهێنی گوتار پەیوەندی خۆی و وەرگر لە گرنگترین ئەو شتانەیە، کە بۆ نزیکبونەوە لە وەرگر دروستیدەکات. ئامرازە زمانییەکانیش ئەمانەی خوارەوەن

1ـ4ـ1 ناو ـ ناسناو: ناو بەشێکە لە بەشەکانی ئاخاوتن گرنگی تایبەتی خۆی هەیە، مرۆڤ لەگەڵ لەدایکبونییەوە ناوێکی لێدەنرێت، کە ڕەنگدانەوەی جۆری بیرکردنەوەی باوانییەتی. پێویستی ناو بۆ مرۆڤ سەرجەم ڕەهەندەکانی ژیانی گرتۆتەوە، ڕۆڵێکی سەرەکی لە جیاکردنەوە هەمو بونەوەر و پێداویستییەکانی ژیان هەیە. ناو چەمکێکی گشتییە، ئاماژە بە بابەتی شتێکی دیاریکراو دەکات. ناوهێنان و بەکارهێنانی ناو، یان ناسناو لەگوتاردا هێزێکی زیاتر بەگوتارەکە دەبەخشێت، هەروەها هۆکارێکە بۆ باوەڕهێنان. ڕاستییەکی نەگۆڕە، هەم لای بەرهەمهێنی گوتار هەم لای وەرگری گوتار، بەکارهێنانی ناویش بۆ بانگردن، یان قسە لەگەڵکردنە. (الشهری 2004: 270)

لە پۆلێنکردنی جۆرەکانی ناویش ناو لەڕوی ژمارەوە دەبێتە ناوی تاك و ناوی کۆ بەکارهێنانی ناوی کۆیە لەلایەن بەرهەمهێنی گوتارەوە جۆرێکە لە پیشاندانی ڕێز بەرانبەر بە وەرگری گوتار، ئەگەرچی وەرگریش تاك بێت. ئەگەر سەیری ئەم گوتارە بکەین، دەبینین بەشێوەیەکی گشتی بەرهەمهێنی گوتار بەکۆ قسەدەکات، چونکە هەم شوێنەکان کۆیە هەم گوتارەکەی ئاراستەی جەماوەرێکی زۆر دەکرێت. بۆ نمونە:

ئەگەر پێویست بێت بڕیار لەسەر داخستنی مزگەوت و هۆڵی بۆنە و ئاهەنگەکان و کافتریاکان دەدەین. (د.ئاسۆ حەوێزی)

ناو لەڕوی ناوەڕۆکەوە دەکرێتە ناوی گشتی، ناوی تایبەتی، ناوی کۆمەڵ. ناوی تایبەتی پلەی بەرزتری لەناوی گشتی و ناوی کۆمەڵ هەیە.

هەولێر زۆرترین سلێمانی کەمترین توشبوی تێدا تۆمارکرا.

یەکەم کەسی توشبو بە ڤایرۆسی کۆرۆنا لە هەرێمی کوردستان و عێراق گیانی لەدەستدا کە مامۆستایەکی ئاینی بوو بەناوی (حەمە رەشید ئاورەحمان).

لەجۆرەکانیتری ناو ناوی بەرجەستەش ڕاستییەکی ڕەهاتری هەیە. ناوی واتای چەمکێکی گۆڕاوی هەیە. واتە واتاکەی لەکەسێکەوە بۆ کەسێکیتر دەگۆڕێت. بۆنمونە چەمکی کوردایەتی لای پێشمەرگەیەك واتایەکی هەیە، بەڵام لەلای خاکفرۆشێك واتایەکی تری هەیە.

هەروەها ناو لەڕوی ناسینەوە، ناوی ناسراو ڕاستییەو دیاریکراوە بەرانبەر بەناوی نەناسراو ئەگەر سەیرێکی ئەم گوتارانە بکەین.

هەر کارمەندێکی وەزارەتی تەندروستی بە کۆرۆنا گیان لەدەستبدات حکومەت پێنج ملیۆن دینار دەداتە بنەماڵەکەی (وەزیری تەندروستی)

بەهۆی توشبونی ژمارەیەك مامۆستاو فەرمانبەر بەپەتای کۆرۆنا قوتابخانەیەکی هەولێر داخرا.

هەمو ماڵێکی سلێمانی قوربانییەکی کۆرۆنای دەبێت. (سەباح هەورامی)

1-4-2 وشەکانی سوپاسکردن: وشەکانی سوپاسکردن لە سەرەتا و ناوەڕاست و کۆتایی گوتار دێن، کە بەوشەی ڕێزگرتن و شوکرکردن دادەنرێت. ئەمەش ئاماژەیە بۆ هاوسۆزی و نزیکی لەوەرگر. (عمر 2015: 99)

هاوولاتیانی خۆشەویست سوپاستان دەکەین بۆ پابەندبونتان بەڕێنمایە تەندروستییەکان لەماوەی ڕابردودا، بەڵام لەئێستادا...... (سامان بەرزنجی)

1-4-3 وشەکانی سڵاوکردن پێشوازیکردن (ترحیب):

سڵاوکردن و پێشوازیکردن جۆرێکە لە جۆرەکانی دەربڕینی کۆمەڵایەتی بنچینەی سەرەکی کارلێك و لێکنزیکبونەوەی مرۆڤەکانە لەپێناوی دروستکردنی پەیوەندی لەگەڵ کەسانیتر و دروستکردنی پەیوەندی کۆمەڵایەتی. (فتاح 1990 : 32)

وشەکانی سڵاوکردن لەو دەربڕینانەن کە لە فەرهەنگی زماندا بە وشەی ڕێزگرتن دادەنرێت. وەك ئاماژەیەك بۆ هاوسۆزی، لایەنی لۆژیکی تێکەڵ بەلایەنی دەرونی دەبێت لەگەڵ هەر بەکارهێنانێکدا کە کاریگەری لەسەر دەرونی گوێگر دروستبکات. زۆرجار دەنگدانەوەی حاڵەتی دەرونی و هەڵچونەکان لەواتادا دەردەکەوێت. ئەم حاڵەتی هەڵچونەیە بەشێوەی وێنەدانەوە، یاخود پەرچەکردار، کە گوێگر گوزارشتی لێدەکات بەگوێرەی پەیوەندی کۆمەڵایەتی. (شاکر 2015: 181)

ڕق لەخۆشەویستی بەڵگەیەکی ڕونە لەسەر بەکارهێنانی کردار و قسە، کە گوزارشتن لە ڕاستی هەستەکان، کاتێك کە قسەکەر و گوێگر پەیوەندی دەکەن لەسەر بابەتێك هاوڕان، یاخود قسەکەر لەگەڵ بەرانبەرەکەی هاوڕانییە، بەمەش پەیوەندی دەرونی لەنێوان بەکارهێنەرانی زمان دروستدەکات، کە ناتوانین فەراموشی بکەین، چونکە بەکارهێنانی زمان ڕۆژانە هەردو لایان فەراموش ناکات.

بەرهەمهێنی گوتار لەگەڵ دەستپێکردنی گوتارەکەی وشەکانی سڵاوکردن ئاراستەی ئامادەبوان، یان گوێگران دەکات، کەئەمەش بۆ خۆنزیکردنەوە و ڕێزگرتنی وەرگرە بەکاردەهێنێت.

هاوولاتیانی خۆشەویست ئەم کاتەتان باش... (سەرۆکی حکومەت)

سڵاو وڕێز بۆ هەمو هاونیشتمانیانی بەڕێزی کوردستان. (وەزیری ناوخۆ)

1-4-4 ستایشکردن (پیاهەڵدان): کردارێکی گوزارشتکردنی کۆمەڵایەتییە، بریتییە لەپیاهەڵدان بەشان و باڵی کەسێك، کەتیایدا قسەکەر ستایشکەر لەدۆخێکی دیاریکراودا بەکاریدەهێنێ. ئەمەش بێهێزی قسەکەر بەرامبەر گوێگر دەردەخات و هانیدەدات و زیاتر لە پاڵ هەستیکی خوازراوەوە بە ئامادەبونی گوێگربێت، یان خزم و هاوڕی دەردەبڕێت مەبەستی سەرەکیش لەم پیاهەڵدانە خۆنزیکردنەوەیە لە گوێگر، بەبەکارهێنانی کردارەکانی وەك دەستخۆش، شایەنی ڕێزن، دەستی ماندوبونتان دەکوشم...

کەرتی تەندروستیمان زۆر پێشکەوتووە هاوشێوەی جیهانە. (وەزیری تەندروستی)

لێرەدا قسەکەر ستایشی کەرتی تەندروستی دەکات و دەستخۆشیان لێدەکات بەهۆی ئەو پێشکەوتنەی کە هاوشێوەی جیهان.

1-4-5 بەکارهێنانی ئاماژە: ((بەکارهێنانی ئاماژە باشترین ستراتیژییەتی ناوەڕۆکە، گرنگترینشیان دروستکردنی پەیوەندی کۆمەڵایەتی و پەرەپێدانییەتی، ئاماژە بۆ ئینتیمابون لە کۆمەڵەیەکی دیاریکراو، یاخود ئاماژەیە بۆ هاوڕابون لەگەڵیدا.)) (عمر 2015: 100)

جێناوەکان لەگرینگترین ئاماژەکانن، کە نێرەر بەکاریان دەهێنێ و هەوڵدەدات لەم ڕێگەیەوە هاوسۆزی خۆی لەگەڵ وەرگردا بسەلمێنێت، جێناوەکانیش (من، تۆ، ئێمە) بەزۆریش ئێمە بەکاردەهێنرێت، کە ڕێگایەکە بەرهەمهێنی گوتار بۆ کۆکردنەوەی خۆی لەگەڵ وەرگر بەکاردەهێنرێت. لە ڕێگەی بەکارهێنانی ئەو جێناوانەوە نێرەر خۆی دەهێنێتە ئاستی وەرگر بۆ خزمەتی بەدیهێنانی ئەرکە ڕەمزییەکان.

ئێمە لەکارین بۆ ئێوە، ئێوەش لەماڵەوە بن بۆ ئێمە. (وەزارەتی تەندروستی)

جگە لە ئاماژە کەسییەکان چەند جۆرێکی تریش لە ئاماژە هەیە، وەك ئاماژەکانی کات، کە ئەو ئاماژانەن، کاتی گوتنەکە لەدیدی هاوبەشەکانەوە دیاریدەکەن، کاتی قسەکردن دیاریدەکەن بەمانگ و ڕۆژو ساڵ، هەروەها ئاماژەکانی شوێنیش ئەوانەن،

کە ئاماژە بە شوێنەکان دەکەن دو جۆر ئاماژە بۆ شوێن هەیە 1- بەناوهێنان، یان وەسفکردنی، واتە دیاریکردنی شوێنی ناوهێنان. 2ـ ئاوەڵکارەکان. (شاکر 2015: 108-109) لێرە، لەوێ، لەماڵەوە....

1ـ4ـ 6ـ وشەی فەرهەنگی: لەفەرهەنگی زماندا بەکارهێنانی وشەی نزیکبونەوە نازناو لەکێڵگە واتاییەکان هەیە، نێرەر هەندێ وشەی وا هەڵدەبژێرێ کەواتای هاوسۆزی و نزیکبونەوەی لەوەرگر هەیە لە گوتارەکەیدا. (الشهری 2004 :284) بۆنمونە

پیرۆزە

نەخشەت لێبێت.

ئەم پیرۆزباییە واتای هاوسۆزیە لەگەڵی

خزمەتکارتم

لەخزمەتتدام هەموکات

زیادەڕەوی لەخزمەتکردن ئەمە واتای هاوسۆزی نێوان وەرگر و نێرەر.

1ـ4 ـ7ـ سەرسوڕمان: ڕێگایەکە لەڕێگاکانیتر کە بەرهەمهێنی گوتار بۆ نزیکبونەوە و هاوسۆزیبونی وەرگر بەکاریدەهێنێت، ئەمەش لە ڕێگای بەکارهێنانی زاراوەکانی وەك (دەیکەم، ئەنجامی دەدەم) لەگەڵ بەکارهێنانی شێوازی پیاهەڵدان کە دەتوانرێت بە سەرسوڕمانی ببەستێتەوە، چونکە سەرسامبونە بە پیاهەڵدراو بەم شێوەیەش نێرەر لە پیاهەڵدراو نزیکدەبێتەوە. (عمر 2015: 100)

8-4-1 پەشیمانبونەوە پۆزشهینانەوە: بریتییە لەو کردەیەی کە گوێگر هەست بەکەموکوڕیەك، یان هەڵەیەك، یان کەمتەرخەمیەك لە کارێك دەکات. لەبەرامبەر قسەکەر ئەنجامیداوە. پۆزشهینانەوە دانپێنانە بە پەشیمانبونەوە. مەرج نییە هەمو پۆزشهینانەوەیەك قبوڵ بکرێت، بەڵام کاریگەری خۆی هەیە، بەڕەوشتیکی کۆمەڵایەتی و ئاییینی دادەنریت. (شەمس2006 :122) پۆزشهینانەوە هەستکردنە بەکەموکوڕی کەسی بێدەسەڵات لە ئەنجامی کەموکوڕییەك، یان کەمتەرخەمیەك لە کارەکەیدا لەبەرامبەر کەسی باڵادەست پۆزش و پەشیمانبونەوەی بۆ دەهینیتەوە.

مەرج نییە هەمو کات ئەو کەسانەی پۆزشدەهێننەوە باڵادەست نەبن، هەندێکجار کەسانی باڵادەستیش بەهۆی ئەنجامنەدانی کاروبارەکانیان بەرامبەر گەل و نەتەوەکە پۆزشدەهێننەوە.

... مەرج نییە کەسەکە ئەو دەقەیە لەوێ بێت، ڕەنگە پیش تۆ لەوێ دانیشتبێت، یان پشمینی هەبوبێ، یان کۆکەی هەبو بێت و دەستی بە دەرگایەک، یان شوێنێک کەوتبێت و تۆش دەست لە هەمان شوێن بدەیت. (دەوەن حەوێزی)

1ـ4ـ9ـ دانپیانانی خود: جۆرێکی تر لە ئامرازەکانی هاوسۆزی، کە نێرەر بەکاریدەهێنێ بریتییە لە دانپیانانی خود، یان بەهەند وەرنەگرتن، لێرەدا نێرەر بەشێوەیەك قسە دەکات وەك ئەوەی قسە لەگەڵ کەسێکیتردا بکات. ئەمەش یەکێکە لە نیشانەکانی ستراتیژیەتی هاوسۆزیە بەتایبەتی کاتێك کە دەسەڵاتی هەیە. (الشهری،2004: 304)

بەداخەوەش هۆشیاری تەندروستیی تاکەکانمان زۆر خراپە. (دەوەن حەوێزی)

2ـ1 ئامار و شیکردنەوەی گوتاری تەندروستی لە هەرێمی کوردستان

دوای وردبونەوە لەسەرجەم ئەو کەرەستە خاو (گوتاری تەندروستی)انەی، کە لەسەردەمی دەرکەوتنی ڤایرۆسی کۆرۆنا پێشکەشکران. بەحوکمی ئەوەی، کە تەندروستی پەیوەندی بەهەمو تاکێکی ئەم هەرێمەوە هەیە، سەرۆکی حکومەتی هەرێم و وەزیری ناوخۆ پارێزگاری هەولێر و پارێزگاری سلێمانی و هەرچەندە پزیشك نین، بەڵام وەك لایەنی بەرپرس لەسەلامەتی هاووڵاتیان و وەزیری تەندروستی و بریکار و دکتۆرەکان کە لەهەوڵی هۆشیارکردنەوەی تاکن، بۆپاراستنی تەندروستی هاووڵاتیان، بەردەوام گوتاریان پێشکەشدەکرێت وەك کارەکتەرێکی ڕاستەوخۆبون.

بەشێوەیەکی گشتی قەبارەی نمونە دەستنیشانکراوەکان لە ئاماری توێژینەوەکەدا، کە بریتییە لە <u>حەوت</u> گوتار، هەریەك لە سەرۆکی حکومەتی هەرێم، وەزیری ناوخۆ، وەزیری تەندروستی، پارێزگاری هەولێر، پارێزگاری سلێمانی بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی، سەرۆکی سکوڵی پزیشکیی زانکۆی کۆیە کە لە کەلەسەرەتای دەرکەوتنی ڤایرۆسی کۆرۆنا لە هەرێمی کوردستان (مانگی ئازاری 2020)ە، لە ڕێکەوتی (2020/3/18) (2020/3/14) (2020/3/12) (٢٠٢٠/3/١١) پێشکەشکران، نمونەکان بەشێوەی هەڵبژاردنی نمونی مەبەستدار وەرگیراون، چونکە لەسەرەتای دەرکەوتنی ئەم ڤایرۆسە هەوڵی ڕازیکردنی خەڵکی دەدرا بۆ مانەوەی لەماڵەوە و پابەندبون بەڕێنماییە تەندروستییەکان.

توێژەر بەمەبەست گوتارەکانی سەرەتا هەڵدەبژێرێت بۆئەوەی تایبەتمەندی و مەبەستەکانی بەرهەمهێنی گوتارەکان لەستراتیژیەتی هاوسۆزی شیبکەینەوە و ڕێژەکەشیان بە بەرنامەی (Excel) دەربهێنێت.

شیکردنەوەی گوتاری تەندروستی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی دیاریکراون، بەڵام دیاریکردنەکە لەسەر بنەمای شیکردنەوەو ڕێژەی دەربرینی گوتەکانیانە کامە ڕێگای هاوسۆزی ڕۆڵی کارای هەبووە، تا بەڕێژەی سەدی بەم شێوەیە خراوەتەڕو: 1ـ شیکردنەوەی ئاماری هەر گوتارێك بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی.

2ـــ شـیکردنەوەی ئامـاری جـۆرو مەبەسـتی گوتارەکـان بەشێوەیەکی جیاجیا ڕێژەکانیان دیاریدەکرێت و جیاوازیـەکانیان دەخرێتەڕو.

2-2 شیکردنەوەو ئاماری گوتارەکان بـەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی

لــەکاتی شــیکردنەوەی گوتــاردا نــاتوانین دەســتبەرداری دەوروبەری و بونیادی گوتارەکە بین، هەربۆیە لە شیکردنەوەی گوتـاری تەندروسـتی بـەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی پشت بـە دەوروبەر دەبەستین، چونکە وشە لە بنەرەتدا خاوەنی هەمو ئەو واتایانەیە کە لە دەوروبەردا بەرجەستە دەبن. هەروەها ئەزمون و ژینگـە و دەوروبـەر و شـارەزاییەکانی مـرۆڤ هۆکـارن بـۆ وێناکردنی شتەکان لـە هزری مرۆڤدا و بەبیرهێنانـەوەیان لـە کاتی پێویستدا.

2ـــ3 ـــ شـیکردنەوەی گوتـاری تەندروسـتی بـەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لـە گوتـاری سـەرۆکی حکومـەتی هەرێمی کوردستان

ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری سەرۆکی حکومەت		
جۆری هاوسۆزی	ژمارەی هاوسۆزی	ڕێژەی هاوسۆزی %
ناو	٢	3.390
سوپاسکردن	٥	8.475
سڵاوکردن	١	1.695
ئاماژە	٢٣	38.983
وشەی فەرهەنگی	٠	0.000
سەرسوڕمان	١	1.695
دانپیانانی خود	١٧	28.814
ستایشکردن	٤	6.780
پۆزشهێنانەوە	٦	10.169
کۆی گشتی	٥٩	١٠٠

خشـتەی ژمـارە(1) ئامـار و ڕێـژەی سـەدی سـتراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان

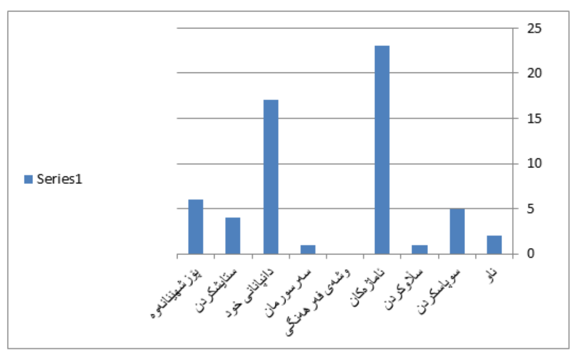

وێنـەی ڕونکردنـەوەیی ژمـارە(1ـــأ) ئامـاری سـتراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان

لەشـیکردنەوەی گوتارەکـەی سـەرۆکی حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان بـەپێی سـتراتیژیەتی هاوسـۆزی . بـەپێی تیـۆری مـەعریفی (تیۆری واتـای ئینسکلوپیدیایی) گوتارەکـە هـەڵگری چـەمکی ئاماژەکردنـە. لـەڕێگای ئاماژەکـانی کـات و شـوێن و کەسـەوە هاوسۆزی خۆی بۆ خـەڵکی پیشاندەدات. بەشێوازی زمانێکی بـاڵا (فەرمی) سڵاو لـە هاوڵاتیـانی خـەڵکی کوردستان دەکـات. لـەڕێگای گوتەکانیـەوە دان بەهەنـدێ ڕاسـتی دادەنێت، هـەروەها پـۆزش بۆهەنـدێ بـارودۆخ دەهێنێتـەوە. لەهەمانکاتـدا سـوپاس وستایشـی تیمـی پزیشـك و کارمەنـدانی تەندروسـتی دەکـات، بۆیـەش وێناکردنێـك خـەمخۆری دڵسـۆزی لـە مێشـکی وەرگر دروستدەکات.

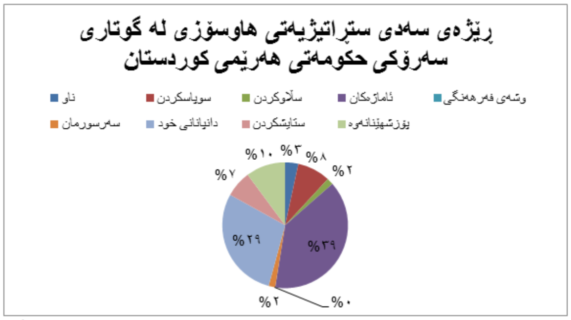

وێنـەی ڕونکردنـەوەیی ژمـارە(1ـــ ب) ڕێـژەی سـەدی سـتراتیژیەتی هاوسـۆزی لـە گوتـاری سـەرۆکی حکومـەتی هەرێمی کوردستان

لەشیکردنەوەی ڕێـژەی سـەدی بـەکارهاتو لـەگوتای سـەرۆکی حکومـەتی هەرێمـە کوردسـتان بـەپێی خشـتەی ژمـارە(9) لـە وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(1ـأ، 1ـ ب) دەبینین بـەکارهێنانی ئاماژەکانی کەس و کات و شوێن بەپلەی یەکەم دێت، کە بریتییە لـە (23) ئامـاژە بـەڕێژەی (38.983) بـەکارهاتووە. دانپیانـان خـود بریتییـە لـە (17) دانپیانـان بـەڕێژەی (28.814) بەکارهاتووە، بەپلەی دووەم دێت. چەمکی پۆزشهێنانەوە بریتییە لە (6) پۆزش بـەڕێژەی (10.169) بـەکارهاتووە. سوپاسکردن بریتییـە لـە (5) سـوپاس بـەڕێژەی (8.475) بـەکارهاتووە. چەمکی ستایشکردن بریتییە لە (4) ستایش بـەڕێژەی (6.780) بەکارهاتووە. ناوهێنانیش بریتییە لە (2) ناو بەڕێژەی (3.390) بەکارهاتووە. هەریەك لە چەمکەکانی سڵاوکردن، سەرسوڕمان بریتییـە لــە(1) بــەڕێژەی (1.695)بــەکارهاتووە. وشــەی فەرهەنگی هیچ بەکارهێنانێکی لە گوتارەکەیدا نییە.

2ـــ 4 شـیکردنەوەی گوتـاری تەندروسـتی بـەپێی ستراتیژیەتی هاوسـۆزی لـە گوتـاری وەزیـری نـاوخۆی حکومـەتی هەرێمی کوردستان

ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری وەزیری ناوخۆ		
جۆری هاوسۆزی	ژمارەی هاوسۆزی	ڕێژەی هاوسۆزی %
ناو	٧	6.422
سوپاسکردن	٢	1.835
سڵاوکردن	١	0.917
ئاماژە	٥٦	51.376
وشەی فەرهەنگی	٠	0.000
سەرسورمان	٠	0.000
دانپیانان خود	٢٣	21.101
ستایشکردن	٦	5.505
پۆزشهێنانەوە	١٤	12.844
کۆی گشتی	١٠٩	100.000

خشتەی ژمارە(2) ئامار و ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری وەزیری ناوخۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(2ـــ أ) ئاماری ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری وەزیری ناوخۆ حکومەتی هەرێمی کوردستان

لەشیکردنەوەی گوتارەکەی وەزیری ناوخۆ بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی. بەپێی تیۆری واتای ئینسکلوپیدیای بەشێوازی زمانێکی باڵا (فەرمی) سڵاو لە هاوولاتیانی خەڵکی کوردستان دەکات و سوپاس وستایشی تیمی پزیشك و کارمەندانی تەندروستی دەکات، وێنای هاوسۆزی بۆ خەڵکی هەرێمی کوردستان نیشاندەدات، گوتارەکە هەڵگری پەیامی ئاماژەکردنە، لەڕێگای ئاماژەکردنەوە هاوسۆزی و خەمخۆری و بەرپرسیاریەتی خۆی بۆ هاووڵاتیان پیشاندەدات. بۆیەش وێناکردنێك خەمخۆری دڵسۆزی لە مێشکی وەرگر دروستدەبێت، هەروەها پۆزش بۆ هاوسۆزی خۆیان دێنێتەوە و دان بە هەندێ واقعی کوردستان دادەنێت.

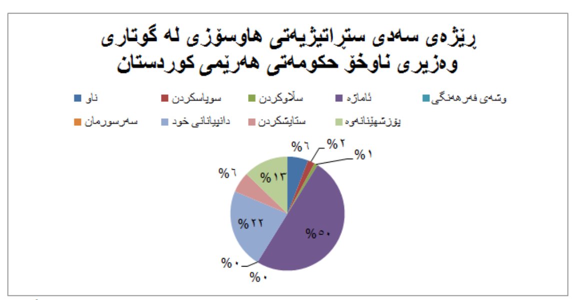

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(2ـــ ب) ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری وەزیری ناوخۆ حکومەتی هەرێمی کوردستان

لەشیکردنەوەی ڕێژەی سەدی بەکارهاتو لەگوتای وەزیری ناوخۆی حکومەتی هەرێمە کوردستان بەپێی خشتەی ژمارە(2) لەوێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(2ـأ،2ـ ب) دەبینین بەکارهێنانی ئاماژەکانی کەس و کات و شوێن بە پلەی یەکەم دێت، کە بریتییە لە (56) ئاماژە بەڕێژەی (51.376) بەکارهاتووە. دانپیانانی خود بریتییە لە (23) دانپیانان بەڕێژەی (21.101) بەکارهاتووە، بەپلەی دووەم دێت. چەمکی پۆزشهێنانەوە بریتییە لە (14) پۆزش بەڕێژەی (12.844) بەکارهاتووە. چەمکی ناوهێنان بریتییە لە (7) ناوهێنان بەڕێژەی (6.422) بەکارهاتووە. چەمکی ستایشکردن بریتییە لە (6) ستایش و بەڕێژەی (5.505) بەکارهاتووە. سوپاسکردن بریتییە لە (2) سوپاس بەڕێژەی (1.835) بەکارهاتووە. چەمکی سڵاوکردن بریتییە لە(1) بەڕێژەی (0.917)بەکارهاتووە. هەریەك لە چەمکەکانی وشەی فەرهەنگی، سەرسورمان، هیچ بەکارهێنانێکی لە گوتارەکەیدا نییە.

2ـــ5 شیکردنەوەی گوتاری تەندروستی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری وەزیری تەندروستی حکومەتی هەرێمی کوردستان

ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری وەزیری تەندروستی		
جۆری هاوسۆزی	ژمارەی هاوسۆزی	ڕێژەی هاوسۆزی %
ناو	٥	11.905
سوپاسکردن	١	2.381
سڵاوکردن	٠	0.000
ئاماژە	١٩	45.238
وشەی فەرهەنگی	٠	0.000
سەرسورمان	٠	0.000
دانپیانان خود	٩	21.429
ستایشکردن	٢	4.762
پۆزشهێنانەوە	٦	14.286
کۆی گشتی	٤٢	100.000

خشتەی ژمارە(3) ئامار و ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری وەزیری تەندروستی حکومەتی هەرێمی کوردستان

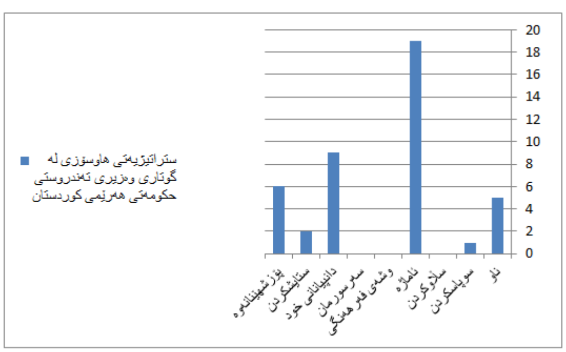

وێنەی ڕونكردنەوەیی ژمارە(3ـأ) ئاماری ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری وەزیری تەندروستی حكومەتی هەرێمی كوردستان

لەشیكردنەوەی گوتارەكەی وەزیری تەندروستی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی. هاوسۆزی خۆی بۆ تاكەكانی كۆمەڵ نیشاندەدات وەك ئەركێكی خۆی، كە لە خزمەت هاوولاتیان دایە، هەرچەندە كە گوتارەكەی پێشكەشدەكات پێویستە سڵاو لە هاولاتیانی خەڵكی كوردستان بكات، بەڵام سڵاو ناكات، بەڵام سوپاس وستایشی تیمی پزیشك و كارمەندانی تەندروستی دەكات، وێنای هاوسۆزی بۆ خەڵكی نیشاندەدات، لە هەمان كاتیشدا پۆزش بۆ كەموكورییەكانی وەزارەتەكەی دەهێنێتەوە، بۆیەش وێناكردنێكی خەمخۆری دڵسۆزی لە مێشكی وەرگر دروستدەكات، هەم بۆ حكومەتی هەرێمی كوردستان هەم بۆ هاووڵاتیان، هەروەها ئاماژە بە ناو دەكات بۆ سەرنجڕاكێشانی وەرگر، هەندێكجار گوتەكانی دوبارە دەكاتە تێكەڵیەكی هەیە لە گوتەكانیدا.

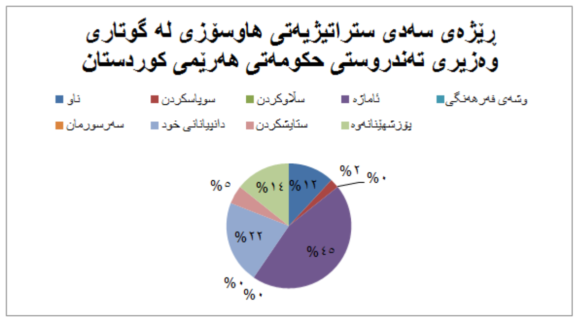

وێنەی ڕونكردنەوەیی ژمارە(3ـ ب) ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری وەزیری تەندروستی حكومەتی هەرێمی كوردستان

لەشیكردنەوەی ڕێژەی سەدی بەكارهاتو لەگوتای وەزیری تەندروستی حكومەتی هەرێمە كوردستان بەپێی خشتەی ژمارە(3) لەوێنەی ڕونكردنەوەیی ژمارە(3ـ أ، 3ـ ب) دەبینین بەكارهێنانی ئاماژەكان بەپلەی یەكەم دێت، كە بریتییە لە (19) ئاماژە بەڕێژەی (45.238) بەكارهاتووە. دانپیانانی خود بریتییە لە (9) دانپیانان بەڕێژەی (21.429) بەكارهاتووە، بەپلەی دووەم دێت. چەمكی پۆزشهێنانەوە بریتییە لە (6) پۆزش بەڕێژەی (14.286) بەكارهاتووە. چەمكی ناوهێنانیش بریتییە لە (5) ناو بەڕێژەی (11.905) بەكارهاتووە. ستایشكردن بریتییە لە (2) ستایش بەڕێژەی (4.762) بەكارهاتووە. چەمكی سوپاسكردن بریتییە لە (1) سوپاس بەڕێژەی (2.381) هەریەك لە چەمكەكانی سڵاوكردن، سەرسوڕمان، وشەی فەرهەنگی بریتییە لە(0) بەڕێژەی (0.000)بەكارهاتووە. واتە هیچ بەكارهێنانێكی لە گوتارەكەیدا نییە.

2ـ6 شیكردنەوەی گوتاری تەندروستی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری هەولێر

ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری پارێزگاری هەولێر		
جۆری هاوسۆزی	ژمارەی هاوسۆزی	ڕێژەی هاوسۆزی %
ناو	٨	17.021
سوپاسكردن	١	2.128
سڵاوكردن	٠	0.000
ئاماژە	٢٣	48.936
وشەی فەرهەنگی	٠	0.000
سەرسورمان	٠	0.000
دانپیانانی خود	٤	8.511
ستایشكردن	٠	0.000
پۆزشهێنانەوە	١١	23.404
كۆی گشتی	٤٧	100.000

خشتەی ژمارە(4) ئامار و ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری هەولێر حكومەتی هەرێمی كوردستان

وێنەی ڕونكردنەوەیی ژمارە(4ـأ)ئاماری ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری هەولێر

لەشیكردنەوەی گوتارەكەی پارێزگاری هەولێر هاوسۆزی خۆی بۆ تاكەكانی كۆمەڵ نیشاندەدات وەك ئەركێكی خۆی، كە پارێزگاری هەولێرە، لە خزمەت هاووڵاتیاندایە، گوتارەكەی هەڵگری چەمكی ئاماژەكردنە. لەهەمانكاتدا دان بەهەندێك ڕاستی دادەنێت و پۆزشیش بۆ كەموكورییەكانی حكومەتی هەرێم دەهێنێتەوە، هەروەها سوپاس وستایشی تیمی پزیشك و كارمەندانی تەندروستی دەكات، بۆیەش وێناكردنێكی خەمخۆری دڵسۆزی لە مێشكی وەرگر بەگشتی و خەڵكی هەولێر بەتایبەتی دروستدەكات.

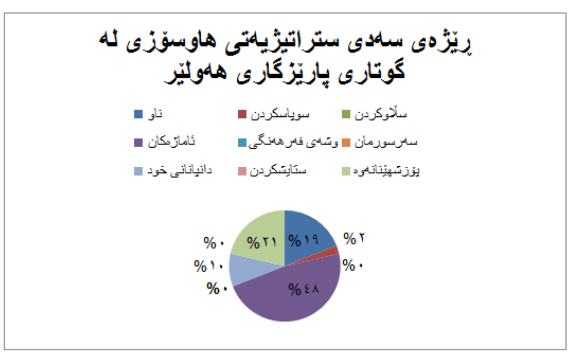

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(4ـ ب) ئاماری ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری هەولێر حکومەتی هەرێمی کوردستان

لەشیکردنەوەی ڕێژەی سەدی بەکارهاتو لەگوتای پارێزگاری هەولێر لە حکومەتی هەرێمی کوردستان بەپێی خشتەی ژمارە(4) لەوێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(4ـأ ، 4ـب) دەبینین بەکارهێنانی ئاماژەکانی کەس و کات و شوێن بەپلەی یەکەم دێت، کە بریتییە لە (23) ئاماژە بەڕێژەی (48.936) بەکارهاتووە. چەمکی پۆزشهێنانەوە بریتییە لە (11) پۆزش بەڕێژەی (23.404) بەکارهاتووە، بەپلەی دووەم دێت. ناوهێنانیش بریتییە لە (8) ناو بەڕێژەی (17.021) بەکارهاتووە. چەمکی دانپیانانیش بریتییە لە (4) دانپیانان بەڕێژەی (8.511) بەکارهاتووە. سوپاسکردن بریتییە لە (1) سوپاس بەڕێژەی (2.381) بەکارهاتووە. هەریەك لە چەمکەکانی سڵاوکردن، سەرسوڕمان ستایشکردن هیچ بەکارهێنانێکی لە گوتارەکەیدا نییە.

2ـــ7 شیکردنەوەی گوتاری تەندروستی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری سلێمانی

ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری پارێزگاری سلێمانی		
جۆری هاوسۆزی	ژمارەی هاوسۆزی	ڕێژەی هاوسۆزی %
ناو	٥	16.667
سوپاسکردن	١	3.333
سڵاوکردن	٠	0.000
ئاماژە	١٤	46.667
وشەی فەرهەنگی	٠	0.000
سەرسوڕمان	٠	0.000
دانپیان خود	٣	10.000
ستایشکردن	٤	13.333
پۆزشهێنانەوە	٣	10.000
کۆی گشتی	٣٠	100.000

خشتەی ژمارە(5) ئامار و ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری سلێمانی

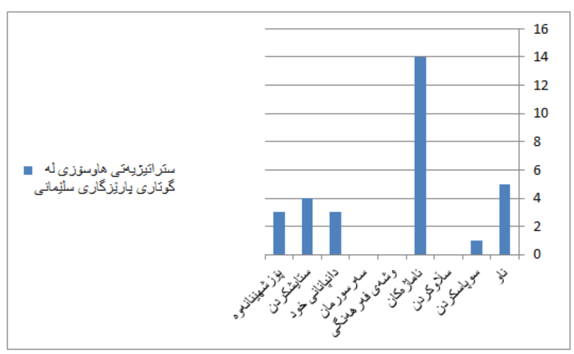

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(5ـــأ)ئاماری ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری سلێمانی

لەشیکردنەوەی گوتارەکەی پارێزگاری سلێمانی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی. هاوسۆزی خۆی بۆ تاکەکانی کۆمەڵ نیشاندەدات وەك ئەرکێکی خۆی کە پارێزگاری سلێمانییە، لە خزمەت هاوولاتیاندایە، گوتارەکەی هەڵگری چەمکی ئاماژەکردنە. لەهەمانکاتدا ناو دەهێنێت بەمەبەست، هەروەها ستایشی تیمی پزیشك و کارمەندانی تەندروستی و خەڵکی سلێمانی دەکات، بۆیەش وێناکردنێك خەمخۆری دڵسۆزی لە مێشکی وەرگر بەگشتی و خەڵکی سلێمانی بەتایبەتی دروستدەکات.

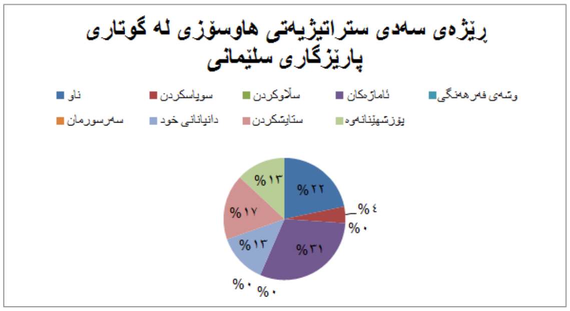

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(5ــــ ب) ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری پارێزگاری سلێمانی

لەشیکردنەوەی ڕێژەی سەدی بەکارهاتو لەگوتای پارێزگاری سلێمانی بەپێی خشتەی ژمارە(5) لە وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(5ـأ ، 5ـ ب) دەبینین بەکارهێنانی ئاماژەکانی کەس و کات و شوێن بەپلەی یەکەم دێت، کە بریتییە لە (14) ئاماژە بەڕێژەی (46.667) بەکارهاتووە. ناوهێنانیش بریتییە لە (5) ناو بەڕێژەی (16.667) بەکارهاتووە، بەپلەی دووەم دێت. چەمکی ستایشکردن بریتییە لە (4) ستایش بەڕێژەی (13.333) بەکارهاتووە. هەردو چەمکی دانپیانان و پۆزشهێنانەوەش بریتییە لە (3) دانپیان و پۆزش بەڕێژەی (10.000) بەکارهاتووە. چەمکی سوپاسکردن بریتییە لە (1) سوپاس بەڕێژەی (3.333) بەکارهاتووە. هەریەك لە چەمکەکانی سڵاوکردن، سەرسوڕمان ستایشکردن هیچ بەکارهێنانێکی لە گوتارەکەیدا نییە.

2ـــ8 شیکردنەوەی گوتاری تەندروستی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی

ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی		
جۆری هاوسۆزی	ژمارەی هاوسۆزی	ڕێژەی هاوسۆزی %
ناو	١	9.091
سوپاسکردن	٠	0.000
سڵاوکردن	٠	0.000
ئاماژە	٢	18.182
وشەی فەرهەنگی	٠	0.000
سەرسوڕمان	٠	0.000
دانپیانان خود	٥	45.455
ستایشکردن	٠	0.000
پۆزشهێنانەوە	٣	27.273
کۆی گشتی	١١	١٠٠

خشتەی ژمارە(6) ئامار و ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی

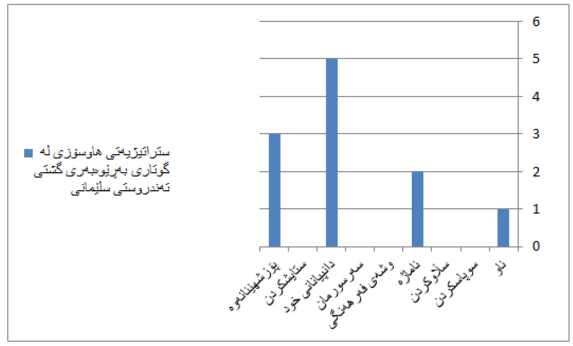

وێنـەی ڕونكردنـەوەیی ژمـارە (6ـ أ) ئامـاری سـتراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی

لەشیكردنەوەی بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی، هاوسۆزی خۆی بۆ تاكەكانی كۆمەڵ بەگشتی و خەڵكی سلێمانی بەتایبەتی نیشاندەدات. وەك ئەركێكی خۆی كە لە خزمەت هاووڵاتیان دایە. دان بە هەندێ ڕاستی زانستی دادەنێت، وێنای ترس و دڵەڕاوكێ دەخاتە مێشكی وەرگر، پۆزشدەهێنێتەوە بۆ ڕودانی هەر كارەساتێكی مرۆی، كە خەڵكی خۆیان بەرپرسن لە كەوتنی لاشەی ئازیزانیان لەسەر جادە، بەهۆی پابەندنەبونیان بەڕێنماییە تەندروستییەكانە، هەروەها پابەندنەبونیان بەڕێنماییەكان.

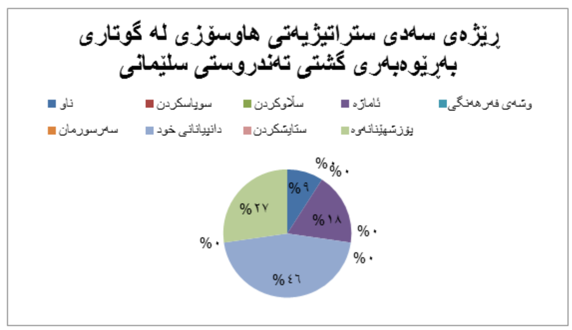

وێنـەی ڕونكردنـەوەیی ژمـارە(6ـ ب) ڕێـژەی سـەدی سـتراتیژیەتی هاوسـۆزی لـە گوتـاری بەڕێوەبـەری گشـتی تەندروستی سلێمانی

لەشیكردنەوەی ڕێژەی سەدی بەكارهاتو لەگوتای بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی بەپێی خشتەی ژمارە(6) لە وێنەی ڕونكردنـەوەیی ژمـارە(6ـأ، 6ـ ب) دەبینـین بـەكارهێنانی دانپیانـانی خـود بریتییـە لـە (5) دانپیانـان بـەڕێژەی (45.455) بەكارهاتووە بەپلەی یەكەم دێت. چەمكی پۆزشهێنانەوە بریتییە لە (3) پۆزش بەڕێژەی (27.273) بەكارهاتووە بەپلەی دووەم دێت. چەمكی ئاماژە بریتییە لە (2) ئاماژە بەڕێژەی (18.182) بەكارهاتووە. ناوهێنانیش بریتییە لە (1) ناو بەڕێژەی (9.091) بەكارهاتووە. هەریەك لە چەمكەكانی سوپاسكردن، سڵاوكردن، سەرسـوڕمان، فەرهـەنگی زمـانی، ستایشـكردن هـیچ بەكارهێنانێكی لە گوتارەكەیدا نییە.

2ـــ9 شـیكردنەوەی گوتـاری تەندروسـتی بـەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لـە گوتـاری سـەرۆكی سكولی پزیشكی زانكۆی كۆیە

ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری سەرۆكی سكولی پزیشكی زانكۆی كۆیە		
جۆری هاوسۆزی	ژمارەی هاوسۆزی	ڕێژەی هاوسۆزی %
ناو	١١	28.205
سوپاسكردن	٠	0.000
سڵاوكردن	٠	0.000
ئاماژە	٨	20.513
وشەی فەرهەنگی	٠	0.000
سەرسوڕمان	٤	10.256
دانپیانان خود	٨	20.513
ستایشكردن	٣	7.692
پۆزشهێنانەوە	٥	12.821
كۆی گشتی	٣٩	100.000

خشـتەی ژمـارە(7) ئامـار و ڕێـژەی سـەدی سـتراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری سەرۆكی سكولی پزیشكی زانكۆی كۆیە

وێنـەی ڕونكردنـەوەیی ژمـارە (7ـ أ) ئامـاری سـتراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری سەرۆكی سكولی پزیشكی زانكۆی كۆیە

سەرۆكی سكولی پزیشكی زانكۆی كۆیە، هاوسۆزی خۆی بـۆ تاكـەكانی كۆمـەڵ بەگشـتی نیشـاندەدات. وەك ئـەركێكی خـۆی، كـە لـە خزمـەت هاووڵاتیانـدایە، چۆنیـەتی هـاتنی ڤایرۆسـەكە بۆ هـەرێمی كوردستان ڕونكردەكاتـەوە، هەربۆیـە چەنـدین جـار نـاوی ئێـران دەهێنێـت، دان بەهەنـدێ ڕاسـتی لۆژیكی دادەنێت، لەهەمانكاتدا ئاماژە بە هەندێ ڕاستی زانستی دادەنێت. لە هاوسۆزی خۆی داوا لەخەڵكی دەكات، كە پابەندبن بەڕێنماییە تەندروستییەكانەوە.

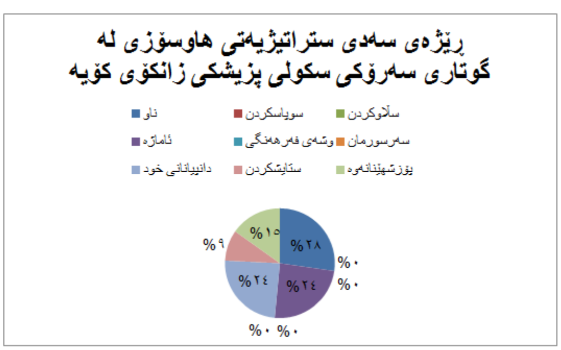

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(7ــ ب) ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە گوتاری سەرۆکی سکولی پزیشکی زانکۆی کۆیە

لەشیکردنەوەی ڕێژەی سەدی بەکارهاتو لەگوتاری سەرۆکی کۆلێژی پزیشکی زانکۆی کۆیە بەپێی خشتەی ژمارە(7) لە وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(7- أ، 7- ب) دەبینین بەکارهێنانی ناو لەپلەی یەکەمدایە بریتییە لە(11) ناو بەڕێژەی (28.205) بەکارهاتووە. هەر یەك لە ئاماژەکان و دانپیانانی خود بریتییە لە (8) ئاماژە و دانپیانان بەڕێژەی (20.513) بەکارهاتووە. چەمکی پۆزشهێنانەوە بریتییە لە (5) پۆزش بەڕێژەی (12.821) بەکارهاتووە. چەمکی سەرسوڕمان بریتییە لە (4) سەرسوڕمان بەڕێژەی (10.256) بەکارهاتووە. چەمکی ستایشکردن بریتییە لە (3) ستایش بەڕێژەی (7.692) بەکارهاتووە. هەریەك لە چەمکەکانی سوپاسکردن، سڵاوکردن، سەرسوڕمان، وشەی فەرهەنگی هیچ بەکارهێنانێکی لە گوتارەکەیدا نییە.

2ــ10 کۆی گوتاری تەندروستی بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی

هاوسۆزی	سەرۆکی حکومەت	وەزیری ناوخۆ	وەزیری تەندروستی	پارێزگاری هەولێر	پارێزگاری سلێمانی	بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی	دەوەن حەوێزی	کۆی گشتی	ڕێژەی سەدی
ناو	٢	٧	٥	٨	٥	١	١١	٣٩	11.573
سوپاسکردن	٥	٢	١	١	١	٠	٠	١٠	2.967
سڵاوکردن	١	١	٠	٠	٠	٠	٠	٢	0.593
ئاماژە	٢٣	٥٦	١٩	٢٣	١٤	٢	٨	١٤٥	43.027
وشەی فەرهەنگی	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	0.000
سەرسوڕمان	١	٠	٠	٠	٠	٠	٤	٥	1.484
دانپیانانی خود	١٧	٢٣	٩	٤	٣	٥	٨	٦٩	20.475
ستایشکردن	٤	٦	٢	٠	٤	٠	٣	١٩	5.638
پۆزشهێنانەوە	٦	١٤	٦	١١	٣	٣	٥	٤٨	14.243
کۆی گشتی	٥٩	١٠٩	٤٢	٤٧	٣٠	١١	٣٩	٣٣٧	100.000

خشتەی ژمارە(8) ئامار و ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە سەرجەم گوتارەکان

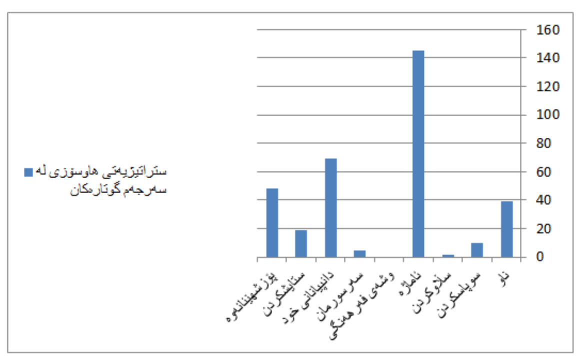

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(8ــ أ)ئاماری ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە سەرجەم گوتارەکان

سەرجەم گوتارەکان، هاوسۆزی خۆیان بۆ تاکەکانی کۆمەڵ بەگشتی نیشاندەدات. وەك ئەرکێکی خۆیان، کە لە خزمەت هاووڵاتیاندان، چۆنیەتی هاتنی ڤایرۆسەکە بۆ هەرێمی کوردستان ڕونکردەکاتەوە، ئاماژە بە هەندێ ڕاستی زانستی دەکەن. هەر لە هاوسۆزی خۆیان داوا لەخەڵکی دەکات، کە پابەندبن بەڕێنماییە تەندروستییەکانەوە.

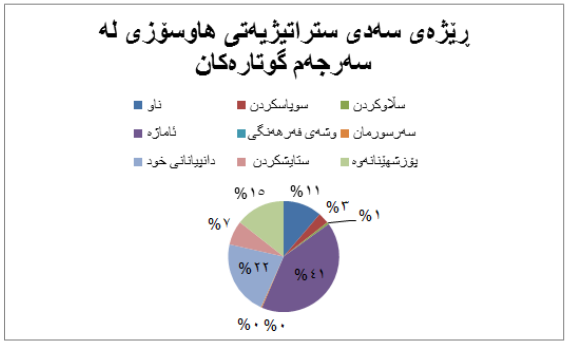

وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(8ــ ب) ڕێژەی سەدی ستراتیژیەتی هاوسۆزی لە سەرجەم گوتارەکان

لەشیکردنەوەی ڕێژەی سەدی بەکارهاتو لە سەرجەم گوتارە دەستنیشانکراوەکان بەپێی خشتەی ژمارە(8) لە وێنەی ڕونکردنەوەیی ژمارە(8- أ، 8- ب) دەبینین بەکارهێنانی ئاماژە لەپلەی یەکەمدایە بریتییە لە(145) ئاماژە بەڕێژەی (43.027)بەکارهاتووە. چەمکی دانپیانانی خود بریتییە لە (69) دانپیانان بەڕێژەی (20.475) بەکارهاتووە. چەمکی پۆزشهێنانەوە بریتییە لە (48) پۆزش بەڕێژەی (14.243) بەکارهاتووە. بەکارهێنانی ناویش بریتییە لە(39) ناو بەڕێژەی سەدی (11.573) چەمکی ستایشکردن بریتییە لە (19) ستایش بەڕێژەی (5.638) بەکارهاتووە. چەمکی سوپاسکردن بریتییە لە (10) سوپاس بەڕێژەی (2.967) بەکارهاتووە. چەمکی سەرسوڕمان بریتییە لە (5) چەمك بەڕێژەی (1.484) بەکارهاتووە. چەمکی سڵاوکردن بریتییە لە (2) سڵاو بەڕێژەی (0.593) بەکارهاتووە. وشەی فەرهەنگی هیچ بەکارهێنانێکی لە گوتارەکەیدا نییە، چونکە وشەی فەرهەنگی زیاتر لە کردەی گفتوگۆکردن بەکاردێت.

ئەنجام

1ــ بەرهەمهێنەکانی گوتار گوتارەکانیان بەپێی ستراتیژیەتی هاوسۆزی داڕشتووە، کاریگەرییەکانی لەڕوی زمانەوە وادەردەکەوێت، کە ئەم جۆرە گوتارانە کاریگەری لەسەر وەرگر دروستدەکەن. بێگومان ئەمەش بەپشتبەستن بەبنەماکانی ئاماروچارت و ژمارەی وێناکردن و چەمکسازی کردەکان، کە لە گوتارەکانیاندا ئەنجامماندداوە.

2ــ لەکۆی نمونە وەرگیراوەکان لە ستراتیژیەتی هاوسۆزی لێکچو وجیاوازی لەجۆری هاوسۆزیکردنەکان بەدیدەکرێت. هاوسۆزی لەگوتاری هەریەك لەسەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان، وەزیری ناوخۆ، وەزیری تەندروستی پارێزگاری هەولێر، پارێزگاری سلێمانی بەدیدەکرێت، کە جەخت لەسەر

لایـەنی ئـەمنی وپاراسـتنی گیـان هاووڵاتییـان دەکەنـەوە. بـەڵام هاوسۆزی لەگوتاری بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی و سەرۆکی سکولی پزیشکی زانکۆی کۆیە لەڕێگای شیکردنەوەی زانستی بۆ ڤایرۆسەکە هاوسۆزی خۆیان بۆ بارودۆخی خەڵکی دەردەبڕن.

3ــ بەرهـەمهێنی گوتـار هەوڵـدەدات بـۆ گـۆڕینی ئاراسـتەی وبیروراکانی وەرگر لەڕێگەی دەربڕینـی هاوسۆزی خـۆی و زاڵبـون بەسـەر ئـامرازە هەمـەجۆرەکانی جوڵـەی خـەڵك، ڕەتکردنــەوەی بــارودۆخی ئاسـای خــەڵك، ئەمــەش دەبێتــە سەرەتایەك بـۆ دەرخسـتنی ڕاسـتییەکان و بـڕواهێن بـە بیرێکـی زانستی دیاریکراو.

4ــ بــەپێی ســتراتیژیەتی هاوســۆزی لەســەرجەم گوتــارە وەرگیراوەکـان لـەکۆی 337 گوتـە ئاماژە لـە پلـەی یەکەمدایـە بـەڕێژەی (43.027)، جگـە لـە گوتـاری بەڕێوەبـەری گشـتی تەندروسـتی سـلێمانی و سـەرۆکی سـکولی پزیشـکی لـەلای سـەرۆکی سـکولی پزیشـکی نـاو لەپلـەی یەکەمدایـە بـەڕێژەی سـەدی (11.573)، لـەلای بەڕێوەبـەری گشـتی تەندروسـتی سلێمانی دانپیانانی خود لەپلەی یەکەمدایە بەڕێژەی (20.475)، لەســـەرجەم گوتارەکـــەش هـــیچ وشـــەیەکی فەرهـــەنگی بەکارنـــەهاتووە. چـــەمکی پۆزشـــهێنانەوە بریتییـــە لـــە (48) پۆزش بەڕێژەی (14.243) بەکارهاتووە. بەکارهێنانی نـاویش بریتییـە لـە(39) نـاو بـەڕێژەی سـەدی (11.573) چـەمکی ستایشـکردن بریتییـە لـە (19) سـتایش بـەڕێژەی (5.638) بـەکارهاتووە. چەمکی سوپاسکـردن بریتییـە لـە (10) سـوپاس بەڕێژەی (2.967) بەکارهاتووە. چەمکی سەرسوڕمان بریتییـە لـە (5) چـەمك بـەڕێژەی (1.484) بـەکارهاتووە. چـەمکی ســـڵاوکردن بریتییـــە لـــە (2) ســـڵاو بـــەڕێژەی (0.593) بـەکارهاتووە. وشـەی فەرهـەنگی هـیچ بـەکارهێنانێکی لـە گوتارەکەیدا نییە، چونکە وشەی فەرهەنگی زیاتر لە کردەی گفتوگۆکردن بەکاردێت.

Talar Sabah Omar Kurdish Language Department, Faculty of Education, Koya University, Koya, , Kurdistan Region, Iraq.

Sherwan Hussen Hamed Kurdish Department, College of Basic Education, Raparin University, Rania, Kurdistan Region, Iraq.

پاشـکۆی (1) سـتراتیژیەتی هاوسـۆزی لـەگوتاری سـەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان

ژ	گوتەکانی مەسرور بارزانی	هاوسۆزی
٢/١	هاووڵاتیانی خۆشەویست ئەم کاتەتان باش	سڵاوکردن/ ئاماژە
٣	دەمەوێت لەم دەرفەتەدا ڕاستەوخۆ باسی ڕێوشوێنەکانی ڕوبەڕوبونەوەی پەتای ڤایرۆسی کۆرۆناتان بۆ بکەم	دانپیانانی خود
٦/٥/٤	بەرلەهەر شتێك سوپاستان دەکەم بۆ پابەندبونتان بەو ڕێنمای و ڕێکارانەی لەچەند هەفتەی ڕابردودا بۆ سەلامەتی ئێوەی بەڕێز گرتمانە بەر	سوپاس/ ستایشکردن/ ئاماژە
٨/٧	پشتیوانی و هەماهەنگی ئێوە بەڕێز زۆر گرنگە بۆ سنوردارکردنی هەرچی زیاتری بڵاوبونەوەی ڤایرۆسەکە	دانپیانانی خود/ ئاماژە
١٠/٩	بەپێویستی دەزانم سوپاسی لیژنەی وەزاری بۆ ڕوبەڕوبونەوەی ڤایرۆسی کۆرۆنا و لایەنە پەیوەندیدارەکان بکەم.	سوپاس/ ستایشکردن
١٢/١١	وێرای هەوڵدانیان بۆ پاراستنی هاووڵاتیان بەردەوامن لەدابینکردنی پێداویستی خەڵك و کۆنترۆڵی بازارەکان	دانپیانانی خود/ ستایشکردن
١٣	جێگای خۆیەتی سوپاسی تایبەتی وەزارەتی ناوخۆ و هێزەکانی پۆلیس و ئاسایش و یەکە ئیدارییەکان و هەروەها وەزارەتی تەندروستی بکەم.	سوپاس
١٤	بەشێوەیەکی مەیدانی شەو و ڕۆژ لەخزمەتی هاووڵاتیان بەردەوامن	ئاماژە
١٧/١٦/١٥	سوپاس و پێزانینم ئاراستەی ئەو تیمە فریاگوزاریەو پزیشك و پەرستارانە دەکەم. کەلەڕێزی پێشەوەن ژیانی خۆیان لەپێناو سەلامەتی ئێمە دەخەنە مەترسیەوە	سوپاس/ ستایشکردن/ ئاماژە
١٨	هەرێمی کوردستان وەك هەمو ناوچەکانی تری دونیا ڕوبەڕوی هەڕەشەیەکی چاوەڕوانەکراو بوە، کە ئەویش پەتای ڤایرۆسی کۆرۆنایە.	دانپیانانی خود
٢٠/١٩	حکومەتی هەرێمی کوردستان لەپێش زۆربەی وڵاتانی دونیا بو بۆ گرتنەبەری ڕێو شوێنەکانی خۆپارێزی دەرکردنی ڕێنمای تەندروستی	دانپیانانی خود/ ئاماژە
٢١	ئەوە بو هەر زو بوجەیەکی فریاگوزاریمان تەرخانکرد و هەنگاوی پێویستی نا بۆ سنوردارکردنی بڵاوبونەوەی ڤایرۆسی کۆرۆنا	پۆزشهێنانەوە
٢٢	ڕاگرتنی خوێندن لە قوتابخانە و زانکۆ و پەیمانگاکان	ناو
٢٣	کەمکردن و تەنانەت ڕاگرتنی دەوامی دامودەزگاکانی	پۆزشهێنانەوە
٢٤	سنوردارکردنی هاتوچۆ لەدەروازە سنوریەکان	پۆزشهێنانەوە
٢٥	نەهێشتنی گردبونەوە	پۆزشهێنانەوە
٢٦	ئەنجامدانی پشکنینی گەرمای لەش لە فرۆکەخانەو دەروازە سنورییەکان	سەرسوڕمان
٢٧	بڕیارماندا هاتوچۆی ناوخۆی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان، هەروەها لەگەڵ ناوچەکانی دیکەی عێراقیش ڕابگیرێ بۆ حالەتی زۆر پێویست نەبێ	ئاماژە
٢٨	پێویستە هاتوچۆی ناوخودی شار و شارۆچکەکانیش سنورداربکرێ	ئاماژە
٢٩	ئێمە هەمو هەوڵێك دەدەین بۆ پاراستن وسەلامەتی ئێوەی خۆشەویست	ئاماژە
٣٠	ئەو ڕێکارانەی دەگرینە بەریش هەموی لەبەر سەلامەتی ئێوەیە	ئاماژە
٣١	بەتایبەتی قەدەغەکردنی هاتوچۆ لەپێناو ئەوەیە کەمترین پەیوەندی هەبێ	دانپایانان
٣٢	ئەو کەسانە بدۆزرێنەوە کە هەڵگری ڤایرۆسەکەن بۆ ئەوەی کەسانیتر توش نەبن	ئاماژە
٣٣	ئێمە بەرپرسیارین بەرانبەر بە ئێوە	ئاماژە
٣٤	ئێوەش بەرپرسیارین بەرانبەر بەخۆتان و کەسوکار و ناسیاو هاووڵاتیانیتر	ئاماژە
٣٥	هەمومان بەحکومەت و هاووڵاتیانەوە لەسەرتاسەری هەرێمی کوردستان هاوکار یەکتر بین	دانپیانان
٣٦	ڕێنمایەکان جێبەجێبکەین ڕێگری لەبڵاوبونەوەی ئەم پەتایە بکەین	دانپیانان
٣٧	چەند زورتریش ئەمە بکەین زوتر دەتوانین ژیان ئاسای بکەینەوە	دانپیانان
٣٨	ئەم پەتایە کە هەرێمی کوردستان و زیاتر لە سەد وڵاتی دونیای گرتۆتەوە زیانی گیانی هەبوە	ئاماژە
٣٩	بەداخەوە لە هەرێمی کوردستان ٢٨ حالەتی توشبون هەیە	دانپیانان
٤٠	یەك کەسیش گیانی لەدەستداوە	دانپیانان
٤٣/٤٢/٤١	بەداخەوە دەبێ بڵێین کاریگەریە نێگەتیڤەکانی ئەم ڤایرۆسە لەڕۆژانی داهاتودا زیاتر بەدیاردەکەوێت	دانپیانان/ ئاماژە/ پۆزشهێنانەوە
٤٥/٤٤	هەریەکە لە ئێمە دەتوانێ ڕۆڵێکی کاریگەری لەڕێگریکردن لە تەشەنەکردنی ڤایرۆسەکەدا هەبێ	دانپیانان/ ئاماژە
٤٦	هەرکاتیکیش هەستان بە نیشانەکانی توشبون بە ڤایرۆسەکە کرد پەیوەندی بە هێڵی گەرمی ١٢٢ بکەن هاوکاری و ڕێنمایتان پێشکەش بکەن	ئاماژە
٤٧	بۆ ئەوەی هەڕەشەکانی ڤایرۆسەکە بۆسەر ژیانی خەڵك و هەروەها لێکەوتەکانی بۆ سەر ئابوری خەڵك زۆر جدی و سەختە	دانپیانان
٥٠/ ٤٩/٤٨	ئێوە ئاگادارن کە لەڕابردودا هەڕەشەی زۆر جدی و مەترسیدارمان ڕوبەڕوبوێتەوە	دانپیانان/ئاماژە/ پۆزشهێنانەوە
٥٢/٥١	بەدەیانجار ڕوبەڕوی ستەم و تیرۆر وەستاین سەرکەوتوش بوین	دانپیانان/ ئاماژە
٥٣	دلنیام ئەمجارەش بەهاوکاریکردنی یەکتری و لەبەرچاوگرتنی ڕێنمایە تەندروستیەکان دەتوانین یەکگرتوانە ئەم دۆخە سەختەش تێپەڕێنین	دانپیانان
٥٤	لێرەدا داوا لەدوکاندار و خاوەن مولکەکان دەکەم	ئاماژە
٥٥	ئێمە هەمو هەوڵ و تواناکانی خۆمان دەخەینە گەڕ بۆپاراستنی ڕوبەڕوبونەوەی ڤایرۆسی کۆرۆنا پاراستن و سەلامەتی هاووڵاتیان	ئاماژە
٥٦	داوا لە هەمو لایەنە سیاسیەکانیش دەکەم لەمکاتەدا هاوکارو پشتیوانمان بن	ئاماژە
٥٧	لەڕۆژانی داهاتوشدا دەزگاکانی حکومەت هەنگاو بە هەنگاو ڕێکارەکانی پێویست ئاگاداردەکرێنەوە	ئاماژە
٥٨	سوپاس بۆ پشتیوانی و خۆڕاگریتان	سوپاس
٥٩	کوردستانیش بەهێزتر و ئاوەدان بێ.	ناو

پاشکۆی (2) ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری وەزیری ناوخۆ حکومەتی هەرێمی کوردستان

ژ	گوتەکانی وەزیری ناوخۆ	هاوسۆزی
٢/١	لەڕێگەی ئێوەی بەڕێزیشەوە سڵاو و ڕێز بۆ هەمو هاونیشتمانیانی بەڕێزی کودستان	سڵاو/ ئاماژە
٣	بەهیوای ئەوەی هەمو سەلامەت و لەشساغ بن بەهیوای ئەوەی ئەوانەی توشی ڤایرۆسی کۆرۆناش بونە لەماوەیەکی کەم چاکدەبنەوە دەگەڕێنەوە ناو ماڵ و خێزانەکانیان	ئاماژە
٤	ئەمڕۆ بڕیارێکی نوێ لەوەزارەتی ناوخۆ دەرچو	ئاماژە
٥	دوای ئەوەی کە ڕاوێژمانکرد لەگەڵ پارێزگار و ئیدارە سەربەخۆکان بۆ ئەوەی پێداچونەوەیەك بەڕێوشوێنەکان بکەین	ناو
٦	دوای ئەوەی چەند جارێك لەلایەن بانگەوازکراو ڕاگەیاندن بڵاوکراوەیەوە کە مەترسی ڤایرۆسی کۆرۆنا ڕۆژبەڕۆژ لەزیادبونە بۆیە ئەو بڕیارەی کە دوێنێ شەو درا	پۆزشهێنانەوە
٧	مەبەستی ئەوەبوو کەپێداچونەوە بۆ تەواوی ئەو پرۆسەیەی کە جێبەجێکراوە ئەو هەنگاوانەی کە هاوێژراون لەلایەن وەزارەتی پەیوەندیدارەکان لەگەڵ ژوری ئۆپەڕاسیۆن لەئاستی هەڵسەنگاندنەکی بکەین بزانین ئێمە لەکوێی قۆناغەکەین چ پێویستە زیادبکرێ لەکوێ کەموکورتی هەیە کەموکورتیەکان پربکرێتەوە	ئاماژە
٨	تاکید دەکەینەوە هەڕەشەو مەترسی ڤایرۆسی کۆرۆنا لەئاستێکی بەرزدایە	دانپیانان
٩	من دەمەوێ لەسەر ئەو بابەتە حەقیقەت تۆزێك زیاتر قسەبکەم	ئاماژە
١٠	هەنێك لەهاووڵاتیان و هاونیشتمانیان وەکو پێویست لەمەترسی ئەم ڤایرۆسە تێنەگەیشتون، یان هێشتا وەکو خۆی وەریان نەگرتوە	دانپیانان
١٢/١١	وەزارەتی تەندروستی ئێمە زۆر زو ئەو هەنگاوانەی دەستپێکرد هێشتا نەگەیشتبوە ناوچەکەی	ئاماژە/ ستایشکردن
١٣	ئێمە هێندێك هەنگاوی تەندروستی ڕێکوپێك هاویشتران دوای ئەوەش لێژنەیەکی باڵا دروستبو	ئاماژە
١٤	ئێمە بۆئەوەی بتوانین ڕێگریەکی باشتر بکەین	ئاماژە
١٥	توانرا خۆشبەختانە ئەوانەی توشبونە هەتا ئێستا ژمارەی زیان کەمە لەچاو ئەو هاوڵاتیانەی کەتوشبون	ئاماژە
١٧/١٦	ئەو ڕێکارە تەندروستیانە و ئەو ڕێگارانەی ڕاگرتنی دەوام و ڕاگرتنەکانیتر کەلەئاستی پارێزگاکانمان و کرانە بەر وایکرد ئەمڕۆ لەو قۆناغەدا بین	ستایشکردن/ ئاماژە
١٨	خەلکی ئێمە زۆرجار مەترسیەکە وەك خۆی وەرناگرێ	ئاماژە
١٩	زۆرجار گوێبیست دەبین هەندێك کەس بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ڤایرۆسی کۆرۆنا لە هەرێمی کوردستان جیاوازە لە ڤایرۆسی لەولاتانیتر ڤایرۆس هەمان ڤایرۆسە بەڵام ڕێکارەکانی کە لە هەرێمی کوردستان گیراونەتە بەر جیاوازە لەگەڵ شوێنەکانیتر	دانپیانان
٢١/٢٠	ئێمە زوتر خۆمان حازرکرد هەڵسەنگاندنەکی زوترمان کرد	ستایشکردن/ ئاماژە
٢٢	پلان و سترتیژیەتێکی گونجاومان دانا بۆ ئەوەی خەلکی خۆمان بپارێزین	ستایشکردن
٢٣	لەدوای ئەوەی نزیکەی مانگێك و نیوە لەرێکارەکانی خۆپارێزی وە نزیکەی دو مانگ لە هەڵوێستەکان بڕیارەکانی وەزارەتی تەندروستی بۆ خۆپارێزی تیدەپەڕێ ژمارەی توشبوان لەگەڵ خودی پەتاکە لە هەرێمی کوردستان ژمارەیەکی کەمە	ستایشکردن
٢٦/٢٥/٢٤	لەهەموشی گرنگتر سوپاسێکی بێپایانی تیمەکانی تەندروستی کەوەك پێشمەرگە ئاسا لەهێڵی پێشەوەی بەرگریکردن لە هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان خۆیان کردۆتە جەنفیدای ئەو خەلکە گیانیان لە هەڕەشەو مەترسیدایە ئەوان لەهەمومان زیاتر گیانیان لەهەڕەشەو مەترسیدایە	سوپاس/ ستایشکردن/ ئاماژە
٢٧	ئێمە سەرەڕای ئەوەی هەمو ئەو چین وتوێژانە هەمو ئەو سێکتەرە جیاوازانە ڕۆڵی خۆیان بینیووە	ئاماژە
٢٨	لەڕۆژانی ڕابردو هەستمانکرد ئەو خالانەی لە بەیاننامەکان ئاماژەمان بۆ کردووە جۆرێك لە سوء ئیستفادە هەیە لەبەکارهێنانی ئۆتۆمبیل و پێناسەی جۆراوجۆر لەهەمو سێکتەرەکانی ئەمنی ئیداری پۆلیس	ئاماژە
٢٩	خەلکێك هەیە سوء ئیستفادە لەئۆتۆمبیل و پێناسەکان دەکات بۆ خۆدەربازکردن لە بازگەکان	دانپیانان
٣٠	ئەوخالانەی لەبەیاننامەکان ئاماژەی پێکراوە بۆ ئەوەیە ژوری ئۆپەڕاسیۆنەکان پێداچونەوە بۆ هەمو ئەو ڕێکارانە بکەن، کەگیراونە بەر زۆر ڕێکاری باش بونە، بەڵام لەهەمانکاتیشدا هەستمانکردووە کە ڕێگەپێدانێکی یەکجار زۆر دراوە	پۆزشینانەوە
٣١	دەبینین لە هەندێ شوێن جۆرێك لە قەرەباڵغی دروستبووە ئەمەش پێویستی بەڕونکردنەوە هەیە	ئاماژە
٣٣/٣٢	ئێمە کەدەڵێن قەدەغەی هاتوچۆ هەیە لە ڤایرۆسی کۆرۆنا لەهەمانکاتدا دەبن موچە دابەشبکەین	دانپیانان/ ئاماژە
٣٤	دەبێ بایەعی دابەشبکرێن	دانپیانان
٣٥	دەبێ سوپەرمارکێت و نانەواخانەکان و بانقەکان و هەندێ لەشوێنەکانی حەواڵەی پارە بکرێتەوە	دانپیانان
٣٦	دەبێ دەرمانخانەکان کراوە بن	دانپیانان
٣٧	دەبێ ئالوگۆڕی بازرگانی کراوە بێ	دانپیانان
٣٨	دەبێ هاتوچۆی هێزە ئەمنی و عەسکەری و تەندروستیەکان هەبێ	دانپیانان
٣٩	دەبێ جوتیاران کشتوکاڵی خۆیان بکەن پەلەوەرەکانیان بەخێوبکەن	دانپیانان
٤٠	ئەم دو شتە هەمو بەیەکەوە ناکرێ	دانپیانان
٤٢/٤١	بە حەقیقەت ئێمە لەسەرەتاوە قەدەغەی هاتوچۆ لە ٤٨ دواتر ٧٢ دواتر ٤٨ درێژمان کردەوە بۆئەوەی نەفەسێك بدەین بە ژوری ئۆپەڕاسیۆنەکان چونکە فشارێکی یەکجار زۆر لەسەر ئیدارەی پارێزگاو ئیدارەی سەربەخۆکان هەیە لەسەر تیمەکانی تەندروستی لەسەر تیمەکانی دەزگای ئەمنی هەیە پۆلیس و پێشمەرگە هەیە	ئاماژە/ پۆزشهێنانەوە

٤٣	بۆئەوەی نەفەسێك بدەین بەو خەڵكە پێداچونەوەی بەو ڕێكارانە بكەین بۆئەوەی باشتر بتوانین خزمەتی هاوولاتیانی خۆمان بكەین بۆئەوەی بتوانین ژیانی تیمەكانی تەندروستی كە لە هێڵی پێشەوەن باشتر بپارێزین ئەو بەیانناممەمان دەركرد	پۆزشهێنانەوە
٤٤	بۆئەوەی هەڵسەنگاندنێكی جدی بكرێت، چونكە ئەوەی تا ئێستا كراوە نەدەكرا ئەو هەمو ڕێگەپێدانانە ئەو هەمو هاتوچۆیە و بڕیارەكانیشمانداوە قەدەغەی هاتوچۆ هەبێ	پۆزشهێنانەوە
٤٦/٤٥	ئێمە ٤٨ كاتژمێرمان داوە بە ئیدارەكان لەبەیانەكەش لەبڕگەیەك ئاماژەمان پێداوە	پۆزشهێنانەوە/ ئاماژە
٤٧	ئێمە ئەم ٤٨ كاتژمێرە بەكاردەهێنین دیراسەی دەكەین	ئاماژە
٤٨ /٤٩	بەرنامە و پلانی تۆكمە دادەنێین بۆ ئەوەی دوای ئەو ٤٨ كاتژمێرە ئێمە چ جۆرە ئاسانكاریەك بكەین	پۆزشهێنانەوە/ ئاماژە
٥٠	ئایا ئەو ئاسانكاریەی كە بەدلیڤەری دامانابو بۆ چێشتخانەكان بەرهەمی باش بووە	ناو
٥٢/٥١	ئێمە دەتوانین هەمان پرۆسەی دلیڤەری بۆ نانەواخانەكان دابنێین	ئاماژە/ دانیایانان
٥٣/ ٥٤	دەتوانێت دلیڤەری بۆ سوپەر ماركێتەكان دابنێین	دانیایانان/ ناو
٥٥	دەتوانین دلڤەری بۆ سەوزەوات دابنێین؟	دانیایانان
٥٦	بەڵێ دەتوانین، بەڵام ناتوانین هەمو ئەوانە لەئیش دابن و پرۆسەكە جێجەجێبكەین	پۆزشهێنانەوە
٥٨/٥٧	بۆ كەمكردنەوەی قەرەباڵغیەكە بۆ كەمكردنەوەی هاتوچۆ بۆ كەمكردنەوەی بەریەككەوتن ئێمە ٤٨ كاتژمێرمان تەرخانكرد	پۆزشهێنانەوە/ ئاماژە
٦٠/٥٩	دانیشتوانی هەرێمی كوردستان تیمەكان پێشمەرگە ئاسایش برایانی ڕاگەیاندن رجاتان لێدەكەین وەك یەك تیم هاوكاربن بۆئەوەی بتوانین ئەم قۆناغە تێپەڕێنین	ئاماژە/ ناو
٦١	ئێمە دەستكەوتی باشمان هەبوو گەیشتونە زۆرباش	ئاماژە
٦٣/٦٢	لەكۆمەڵگایەك كە نزیكەی شەش ملێۆن نەفەرین ئێستا ٢١٤ حاڵەتی توشبونمان هەیە ئەم ٢١٤ ش زیاتر لە ١٧ حاڵەتی گەرانەوە مالی	پۆزشهێنانەوە/ ئاماژە
٦٤	ئێمە دو سەرچاوەی سەرەكمان هەبو بۆ توشبون، سەرچاوەیەكیان ناوچەیی بو بۆ هەرێمی كوردستان	ئاماژە
٦٦/٦٥	سەرچاوەیەكیش لە ولاتانی دەرەوە بەتایبەتی لەولاتانی ئەوروپا ئێستا بەشێكي زۆری ئەو كەسانەی كە ئاشكرا دەبن دوای بانگەوازی وەزارەتی تەندروست بۆبەدواداچون لەسەر هەمو ئەو خەڵكەی لە ٢/١٥ەوە گەراوەتەوە هەرێمی كوردستان بەشێكیان لەو كەیسانە دەردەچن	پۆزشهێنانەوە/ ئاماژە
٦٨/٦٧	ئێمە مەترسیمان هەیە لە ٢/١٥ ەوە خەڵكێكی زۆر بەریەككەوتنی هەبو بێت خەڵكێك تێكەڵاویەكی هەبو بێت	پۆزشهێنانەوە/ ئاماژە
٦٩	كەلەیەك تاعزیە لەیەكێك لە گەرەكەكان ١٤ نەفەر توشبونە ئەوە ئەنجامی بەریەكەوتنە	ناو
٧٠	ئێمە دەبێ سەرچاوەی ئەم بەریەككەوتنە كۆنترۆل بكەین	ئاماژە
٧٢/٧١	ئێمە دەبێ ئیش لەسەر ئەو بابەتە بكەین بۆیە ئێمە ئەو ٤٨ كاتژمێرە پێویستمان بن هەبو بۆ ئەوەی پێداچونەوەیەكی دروست بكەین	ئاماژە/ پۆزشهێنانەوە
٧٣	ئێمە لە كوێین چیبكرێت بۆ ئەوەی ژیان نەوەستێت و زیاتر خۆمان پارێزین	ئاماژە
٧٤	لێتان ناشارینەوە ئێمە مەترسی ئەوەمان هەیە كەخەڵكێكی زیاتر لەناو كۆمەڵگا هەبوبن خەڵكێكی زیاتر بەركەوتەی هەبو بێ بۆ كۆنترۆڵكردنی باشتر سكرینكردنی باشتر لەڕێگای وەزارەت و تیمەكانی تەندروستی ئەو بڕیارەماندا	ئاماژە
٧٥	هەندێك لەبرایان و خوشكانی دكتۆر لەوانەیە جۆرێك دڵگران بو بن لەیەكێك لە برگەكان كە بابەتی وەرگرتنی ئیجرائاتە	ناو
٧٦	ئێمە هەستمان كرد سوء ئیستفادە هەیە لەهەندێك خەڵك	ئاماژە
٧٧	ئێمە وێرای دەستی خۆشمان بۆ تەواوی دكتۆرەكان تەواوی بازگەكانی مەیدانیان راسپاردووە هەروەك چۆن پێشتر مامەڵەی ڕێكوپێك لەگەڵ تیمەكانی تەندروستی كراوە بەهەمان شێوە ڕێكوپێك و بەرێزەوە مامەڵە بەردەوام دەبێ	ئاماژە
٧٨	ئەوەی هەیە بۆ ئەو خەڵكەیە كە لە پەنای ئەو ناوە پیرۆزەوە دەیەوێ بۆ بەرژەوەندیەكی بچوك سوء ئیستفادە لە	ئاماژە
	پێناسەیەك بكات	
٧٩	ئێمە داوامان لە وەزارەتی تەندروستی كردووە لە ژوری ئۆپۆراسیۆنەكان كە لەمەو پاش خشتەی ئیشگیری پزیشكەكان ئامادەبكرێت لە هەمو خەستەخانەكانە لەهەمو	ئاماژە
٨٠	هەروەك چۆن لە وەزارەتی پێشمەرگە و پۆلیس داوامانكردووە خشتەی ئێشگر بۆ ئەوەی بزانین كێ لە ئەركە و كێ لەئەركدا نییە	پۆزشهێنانەوە
٨١	ئێمە هەزاران خەڵكمان هەیە لەو سێكتەرانەی لەئیشدان، بەڵام هەمویان لەئەرك دانین	ئاماژە
٨٢	پێویستە ئێمە ئەو سێكتەرانە لێكجیابكەینەوە و وەكو خۆی مامەڵەی لەگەڵ بكەین بۆئەوەی كێشە نەبۆ ئەوان نەبۆ تیمەكانی تەندروستی بێنە پێش	ئاماژە
٨٤/٨٣ /٨٥	تیمەكانی مەیدانی ڕاگەیاندن هەروەك و پێشتر رامان گەیاندبو كە ئازادن، بەڵام من دەمەوێ یەكێك لەسەرژمێریەكتان بدەمێ لەماوەی یەك كاتژمێر لەیەكێك لەخاڵەكانی داخیلبونی شاری هەولێر سەر ژمێریەك لەلایەن پۆلیسی هاتوچۆ تیمەكانی زێرەڤانی كراوە لەیەك كاتژمێردا لە ٦٠٠ ئۆتۆمبێل ٩٩مان ڕۆژنامەنوس بونە ڕاگەیاندكاربون ١٢٠ و هەندەی دەزگای ئەمنییەكان بۆ ١٠٠ ونازانم چەندەی تیمەكان تەندروستی بووە	ناو/ دانیایانان/ ئاماژە
٨٦	ئێمە وتومانە ڕاگەیاندن ئازادە بۆ گەیاندنی پەیامی راستەقینە	ئاماژە
٨٨/٨٧	ئێمە هەزاران خەڵكمان هەیە لەسەر ڕۆژنامەنوسان لە پێش هەروەها ڕاگەیاندنەكان لە دەزگاكانی ڕاگەیاندن ڕۆژنامەیە گۆڤارەكە بەشێكی زۆری ڕۆژنامە و گۆڤارەكان لە دەرچون راوەستاون پێویستە ئەوەش سەندیگای t.v ڕۆژنامەنوسان تیمەكانی ڕاگەیاندن بەسوپاس هەتا ئێستا هاوكار بونە	سوپاسكردن/ ئاماژە
٨٩	بەداخەوە هەمو ئەو پیناسانە بەكارهاتون بۆ ئەركی جیاواز ئێمە دەرگا كراوەیە بۆ هەمو ڕاگەیاند ارك هەمو تیمێك كە هاوكاریمان بكات، چونكە تەواوی ئەو ئیشەی ئێمە دەیكەین رەنگدانەوەی لەڕێگای ئێوەیە	ئاماژە
٩٠	پەیوەندی نێوان ئێمەو هاوولاتیان لەڕێگای ئێوەیە ئێوە سەرچاوەیەكی دروستن ڕێگە پێدراون بۆ گەیاندنی ڕاستییەكان و گەیاندنی پەیامی خەڵك زۆر سوپاستان دەكەم لەئەو ئەركە پیرۆزە	ئاماژە
٩١	هەتا ئێستا باش هاوكار بونە تكادەكەم لەمەودواش هاوكاریمان بكەن	دانیایانان
٩٢	هەندێ لە تیمەكانی دبلۆمات و قونسولخانەكانیش بۆ ئەو ٤٨ كاتژمێرە هاتوچۆكانیان سنورداركراوە	ئاماژە
٩٣	دەكرێ لەڕێگەی فەرمانگەكان كارئاسانیان بۆ دەكرێ و ئەو بڕیارەكانی تەنها بۆ ٤٨ كاتژمێرە ئەگەر هاوولاتیان هاوكاربن بەتایبەتی لە گەرەكەكانی دور ل ناوەندەكانی شارەكان.	ئاماژە
٩٥/٩٤	ئێمە دەزانیت خەڵك بارودۆخی ژیانیان سەخت بووە	ئاماژە دانیانان
٩٦	خەڵك ژیانیان لەدەستداوە شوێنی گەران و حەوانەوەی وەكو پێویست نەبێت بەتایبەتی لە گەرەكەكانی دور لەناوەندەكانی شار ژمارەی دانیشتوان لەناو خانویەك ڕەنگە زۆر بێت	دانیانان
٩٨/٩٧	پێویست بكات جاربەجار نەفەسێك بكێشن مەترسیەكە گەورەترە لەوەی ئێوە تەوەقیعی دەكەن تكامان وایە هاوكاریمان بكەن	دانیانان/ ئاماژە
٩٩	ئێمە هیچ مەبەستێك لە پەنای ئەوە نییە قوتی خەڵك سەرچاوەی داهاتی حكومەت ئالوگۆری بازرگانی جموجۆلی بازرگانی هاتوچۆی خەڵك بۆ قوتابخانە بۆ دەوام بۆ سەر كارگەكان بۆ سەر پەلەوەرهگەكان بۆ ناو كشتوكاڵیان بۆ ناو مەزرەعە	دانیانان
١٠٠	ئێمە دەبێ چ سودێك ببینین وەكو حكومەتی هەرێمی كوردستان زەرەمەندی سەرەكی لەو هەمو ئەو پرۆسەیە حكومەتی هەرێمی كوردستانە	ئاماژە
١٠١	ئێمە هەروەكو پێشتر گوتمان لەنێوان دو هەڵبژاردندا بوین، ئایا ئێمە تەندروستی سەلامەتی كۆمەڵگا بپارێزین؟	ئاماژە
١٠٢	ئێمە قوربانیمان بەوەی دووەم داوە هەڵبژاردەی سەرەكی ئێمە پاراستنی خەڵك بووە	ئاماژە
١٠٤/١٠٣	ئەم پاراستنە بەتەنها ناكرێ ئەوەی ئێمە دەیكەین هیچ منەتی تێدانییە ئەوە ئەرك و واجبی ئێمەیە	دانیانان/ ئاماژە
١٠٥	خۆمان بەخزمەتكاری ئێوە دەزانین، بەڵام چاوەرێینە بەشی هەرە زۆری خەڵك هاوكار بونە	ئاماژە
١٠٦	هاوكاری باشتری ئێمە بكەن	ئاماژە
١٠٧	بۆ ئەوەی بتوانین ئەو یەك دو هەفتەیەش بەسە بڵندی و بەسەربەرزی لێیدەربچین	ئاماژە
١٠٨	بەتاكید ناتوانین ئێمە هەناسەر بەم شێوەیە بەردەوام بین بەڵام	ئاماژە
١٠٩	دەبێ دەرفەت بەیەكتری بدەین دیراسە هەڵسەنگاندن بابەتەكە بكەین	دانیایانان

پاشكۆی (3) ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری وەزیری تەندروستی حكومەتی هەرێمی كوردستان

ژ	گوتەكانی وەزیری تەندروستی	هاوسۆزی
٢/١	بەناوی خودای گەورەو میهرەبان سوپاس بۆ بەڕێز جەنابی وەزیری ناوخۆ و بەڕێز پارێزگاری هەولێر	سوپاس/ ناو
٣	ئێمە وەكو وەزارەتی تەندروستی	ئاماژە
٥/٤	ئەمڕۆ بەشداربوین لە كۆبونەوەیەكی فراوان هاوشێوەی كۆبونەوەكانی ڕۆژانی پێشو لەگەڵ بەڕێزان پارێزگارەكان سەرپەرشتیاری ئیدارەكان و وەزارەتە پەیوەندیدارەكان	ئاماژە/ ناو
٧/٦	بەڕێزان دیسان جەختمان لەوەكردەوە كە بڕیارەكان جێگای خۆیان گرتووە	دانیانانی خود/ ئاماژە
٩/٨	پێویستی بەتوندوتۆڵكردنی كۆمەڵێك بڕیاروڕێكاری تری پێویستە كە لەسەر ئاستی پارێزگاو قەزاو ناحیەكان لەهەمو شوێنەكان لە هەرێمی كوردستان	دانیانان/ ئاماژە
١٠	ئەم ڕێكارانە زۆر بەباشی بەرێوەچوە چۆتە بواری جێبەجێكردن ئەوەی ماوە لەسەر هاوولاتیە	ئاماژە
١١	بەڕێزان ئێستا ئێمە تەنها لەقۆناغی خۆپارێزی دانین	ئاماژە
١٣/١٢	ئێستا ئێمە لەسێ قۆناغداین	ئاماژە/ دانیانان
١٤	پێویستی بە هاوكاری هاوولاتیان هەیە لە گرنگترین قۆناغ كە قۆناغی خۆپارێزی و كۆنترۆڵكردنە	دانیانان
١٥	هیوادارین كە هاوولاتی هێشتا بە جدی وەكو وەزیری ناوخۆ گوتی ئەم نەخۆشیە وەربگرێ	ناو
١٦	چونكە ئاسانە و زۆر ساكارە خۆمانی لێبپارێزین	دانیانان
١٧	تەنها بەدوركەوتنەوە لە شوێنی قەرەباڵغ	ئاماژە
١٨	هاوولاتی كە لەماڵ دەردەچی ئێستا پشووە پرسیارلەخۆی بكات بۆچی دەردەچێ؟ ئەگەر پێویست نییە ئەو دەرچونەكەی گرنگ نییە لەسەر گوزەرانی ژیانی پێویست بە دەرچون ناكات پێویست بە مانەوە ی پێویستی بەو قەرەباڵغییە نییە	دانیانان
١٩	بەداخەوە دوێنێ لە تۆرە كۆمەڵایەتییەكان لەهەندێ شوێنی وەك كافتریا لە هەرێمیی كوردستان بینیمان لەشار و شارۆچكەكانی	ئاماژە
٢٠	لەكاتی ئێستادا ئێمە بەدوای ڤایرۆسەكە دەگەڕێین	ئاماژە
٢١	بەدوای هەڵگرانی ڤایرۆسەكە دەگەڕێین	دانیانان
٢٢	پێویست بەوە دەكات كە هاوولاتی ئەگەرزانیاری پێویست و تەواویان هەیە لەسەر ئەو كەسانەی لەوڵاتانی توشبو گەراونەتەوە	ئاماژە
٢٤/٢٣	بەتایبەتی ئێمە كە سنورێكی فراوانمان لەگەڵ وڵاتی ئێران هەیە	ئاماژە/ ناو
٢٥	لە ئێستا بەولاتە هەرە زۆرەكان ژمارەی توشبوان دادەنرێ	پۆزشهێنانەوە
٢٦	ئێمە ئەو ژمارە نەخۆش و هەڵگرانەش دواتر لەڕاگەیەنراوێك ڕایگەیانین	ئاماژە
٢٧	وەكو بینیتان ژمارەی حاڵەتەكانی لەهەرێمی كوردستان بریتین لەو كەسانەی زیاتریان بەركەوتەی ئەو توشبوانەن و هەڵگران بونە	پۆزشهێنانەوە
٢٨	هەرچەندە ژمارەیەكی لە خانەوەدەكانیان لەو كەسانە هێنراون بۆ تێستكردن و لەكەرەنتین	ستایشكردن
٢٩	هیوادارین ئەو كەسانە خۆبەخشانە خۆیان بێن كە بەركەوتەی ئەو كەسانە ئەو توشبوانەبون	ئاماژە
٣١/٣٠	بەڕێزان بڕیارەكانی ئەمڕۆ جێگای گرنگییە بەتایبەتی بەردەوامبونی دواتر بەڕێز جەنابی پارێزگاری هەولێر زیاتر ڕێكارەكانی لە هەموی گرنگتر بەردەوامبونی پرۆسەی كەرەنتینكردنە	ستایشكردن / ناو
٣٢	بۆ ئەو كەسانەی كە لەدەرەوە دەگەڕێنەوە بۆ ئەوەی وڵاتانەی كە بڕیاردراوە بەتایبەتیش پیشنیازمان كردووە كە ژمارەی وڵاتەكان زیادتربكرێ كە دواتر ڕەنگە لەلایەن وەزارەتی ناوخۆ وەزارەتی گواستنەوەوگەیاندن بڕیاری پێویست بۆ هەمو ئەو وڵاتانە بدرێ	پۆزشهێنانەوە
٣٣	ئێستا كە ژمارەی توشبوانیان زۆرە دەگەڕێنەوە هەرێمی كوردستان چ لە دەروازە سنوریەكان چ لە فرۆكەخانەكان	ئاماژە
٣٤	هەمو ئەوانەی كە لە كەرەنتینەكردن تەواو دەبن تەواو بەتەواوەی دڵنیا بین لەوەی كەس ماوەو جیاكراوە لەژێر چاودێری پزیشكیدا سەلامەتەو دورە لەم ڤایرۆسە	ئاماژە
٣٦/٣٥	من داواكاریەكم هەیە ئەمڕۆ لێرەدا لەڕێگای ڕاگەیاندكارەكان رایدەگەیەنین ژمارەیەكی زۆر لەو هاوولاتیانەی كە گەراونەتەوە ناوخانەوادەكانیان لەكەرەنتین بون پێشتر تكایە چاودێری ڕەوشی تەندروستی خۆیان بكەن تا ئیستاش ئەگەر بكرێ لەناو ماڵەكانی خۆیان لەژێرچاودێری تەندروستی لەگەڵتیمەكانی تەندروستی لەسەر هێڵبن ئەگەر خوانەخواستەبكرێ هەر نیشانەیەكی هەبێ ئەوا دەتوانی پەیوەندی بكات بەژمارە ١٢٢ كە ئێستا لە هەرێمی كوردستان ژمارەی سەرتاسەریە بۆ پەیوەندیكردن بۆ بەرنامەی كۆنترۆڵكردنی كۆرۆنا	ئاماژە/ پۆزشهێنانەوە
٣٨/٣٧	ئەو كەسانەی داوایان لێدەكەین كەلە كەرەنتین دەچنەوە ماڵەوە تكایە هاوولاتیان پێویستی بەسەردان و بەسەركردنەوەناكات، چونكە لایەزال پێویستی بەوەیە لەژێر چاودێری تەندروستی دابێ	ئاماژە/ پۆزشهێنانەوە
٣٩	بڕیاردرا كە ڕشاندن و خاوێنكردنەوەی شوێنی پێویست بەتایبەتی ناوبازار و شوێنە میللیەكان ئەو شوێنانەی كە پێویست بێ لایەنە ئیداریەكان بەردەوام دەبن.	ستایشكردن
٤٠	بەتایبەتیش بەرێوەبەرایەتییە گشتییەكان لەهەمو پارێزگاكانمان ڕاگەیاندووە كە هەڵمەتێكیتری هەرچەندە ئەم هەڵمەتە ڕۆژانە دەكرێ لەبەرنامەی كۆنترۆڵكردنی پیسبون، یان ئیفێكشن	ستایشكردن
٤٢/٤١	هەڵمەتێكی پاكتاوی نەخۆشخانەكان و هەمو نۆرینگەكان بكەن، چونكە لەم ماوەیەدا خەڵكێكی زۆر لەهاوولاتیان سەردانیان كردون	ئاماژە/ پۆزشهێنانەوە

پاشكۆی (4) ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری پارێزگاری هەولێر

ژ	گوتەكانی پارێزگاری هەولێر	هاوسۆزی
٢/١	زۆر سوپاس بۆ جەنابی وەزیری ناوخۆ جەنابی وەزیرە تەندروستی سەرۆكی ئەنجومەنی پارێزگاری هەولێر هەمو قایمقامەتەكان بەرێوبەرە گشتییەكان دەزگا ئەمنییەكان پۆلیس ئەوانەی ئەمڕۆ لە كۆبونەوەیەكی دوردرێژلەگەڵمان ئامادەبون	سوپاس/ ناو
٤/٣	ئێمە ئەمڕۆ كۆبوینەوە بۆ دۆزینەوەی میكانیزمی جێبەجێكردنی ئەو بڕیارانەی دوێنێ لە كۆبونەوەی وزاری دەرچوبون و بڕیارەكانی پێشوتر وهەڵسەنگاندنی ئەو دۆخەی ڤایرۆسی كۆرۆنا پێویستە چ بڕیارێكیتر دەرچێت.	ئاماژە/ پۆزش
٥	ئەمڕۆ گەیشتینە چەند خاڵێكی گرنگ	ئاماژە
٦	دەستبەجێ قایمقامیەتەكانمان دامودەزگاكانمان ڕاسپارد بۆ ئەوەی ئەو بڕیارانەی لە كۆبونەوەی ئەمڕۆ دەرچون جێبەجێبكرێن	ئاماژە
٧	گرنگترین ئەو بڕیارانەی ئەورۆ دامان ئەمانەی خوارەوە بون.	ئاماژە
/٩/٨ ١٠	دەمەوێت پێش خوێندنەوەی بڕیارەكان دڵنیایەك بدەمە دانیشتوانی سنوری پارێزگای هەولێر هیچ پێویست بەوە ناكات پەلەبكەن لەشت كرین، یان هیچ ئەزمەیەكی كرین، یان كەمبونی كەلوپەلمان نییە، چونكە هەم لەمەرزی حاجی ئۆمەران ئەو حەرەكە بازرگانیەی هەبوە وەكوخۆی بەردەوامە تەنها ئێمە تەنزیمان كردووە	ناو/ دانیایانان/ پۆزش
١١	سنوری پارێزگای هەولێر دڵنیابن لەوەی كە لەڕوی بازرگانییەوە لەڕوی بونی كەلوپەلەوە دۆخەكە وەكو خۆیەتی هیچ گۆرانكاریەكی بەسەرنەهاتوە	دانیانان
١٢	ئەوەیتر كەئەمڕۆ لەم كۆبونەوەیە قەرارماندا ئێمە بەجدی مەسەلەی كەرەنتینەكردن	ئاماژە
١٤/١٣	ئەو ڕێ وشوێنانەی كە خەڵكێك ئەگەر بە قاچاغ داخیل بوبێ، یان لە مەرزی مونزریە هاتبێ، یان لەهەر شوێنێكی دیكە هاتبێ، یان لەمەتار بێت یان لە حاجی ئۆمەران بێتبەرێوشوێنێكی زۆر توند ئێمە كەرەنتینی لەڕوی تەندروستیە توند	ناو/ ئاماژە
١٥	بەنسبەت سنوری حاجی ئۆمەران ئێمە ڕێوشوێنی توندمان داناوە هەم لەوانەی دەچنە ئەودیو هەم ئەوانەی دێنە ئەودیو بەرەچاوكردن و تەتبیقكردنی ئەو ڕێو شوێنە ئەمنیانەی تەندروستیانە	ئاماژە
١٦	ئێمە دەتوانین و سەلامەتی هاونیشتمانیانمان بپارێزین	ئاماژە
١٨/١٧	لەمەودوا ئێمە بڕیارماندا كە هەمو كافتریاكان و هەموچایخانەكان دابخرێن	ئاماژە/ ناو
١٩	هەمو شوێنە جەنجاڵەكان بازارە میللیەكان ئەو بازارانەی كە هەبوە دەسەڵاتمان داوەتە قایمقامەكان كە هەڵسەنگاندنی بۆ بكەن	ئاماژە
٢٠	هەر شوێنێك جەنجالی تێدایە ڕێووشوێن ئیجرائەت پێویست دەگرنەبەر	ئاماژە
٢٢/٢١ /٢٣	بڕیارماندا هەمو رێستۆرانتەكان وچێشتخانەكان تەنها بۆیان هەیە بە دلیڤەری بەسەفەری خواردن بفرۆشن ئەگینا وەكوتر هەمو دادەخرێت لەڕۆژی ١٤ مانگ بەدواوە	ناو/ ئاماژە/ پۆزش
٢٤	هیوادارین هەمو چێشتخانەكان و ڕێستۆرانتەكان هەمویان پابەندبن، تەنها بۆیان هەیە بەدلیڤەری بەسەفەری خواردن بدەنە هاونیشتمانیان	ناو
٢٦/٢٥	سەبارەت بە هەمو شوێنەكانی تری سەربرخانەو مەیدانی ئاژەڵان وئەمانە ڕێوشوێنی توند دانراوە دواتر قایمقامەكان پەخشی دەكەن	پۆزش/ ناو
٢٧	لەمەودوا ڕێگە نادەین هیچ كەسێك لەسەر شوێنە گشتییەكان لەسەرجادە تەنها دەبێ مۆڵەتی تەندروستی رەسمی هەبێ دەتوانێ گۆشت بفرۆشێ، یان مریشك بفرۆشێ ئەگەرنا ئەوانەی تر هەمویان دادەخرێ	پۆزش
/٢٨ ٢٩	پێشەنگاكانی فرۆشتنی ئۆتۆمبێل ڕۆژی هەینی دادەخرێ	پۆزش/ ئاماژە
٣٠	دەسەڵاتمان داوەتە قایمقامیەتەكان ئەگەر ڕۆژەكانی تریش جەنجالی هەبێ ئەوانیش دابخەن	پۆزش
٣٢/٣١	بەهەمان شێوەش بۆشوێنەكانی دۆلار فرۆش بۆ بازارەكانی تری قەرەباڵغ هەمو ڕێوشوێنێك دانراوە	پۆزش/ ئاماژە
٣٣	جەنابی وەزیر باسیكرد كەمپی پەنابەران سجنەكان شوێنی بەساڵاچوان شوێنەكانی تری نەوجەوانان ئەمانە ڕێوشوێنی توندمان داناوە	ناو
٣٤	ڕێوشوێنی توندمان داناوە بۆ كەمپەكانی پەنابەران لەدخولیەو خروجییە لە ئیجرائاتی ئەمنی لەتەحقیق لەتەعقیم لەهەمو ئەوانە بۆ ئەوەی رەچاوبكرێ	پۆزش
٣٥	بەداخستنی هەندێك شوێن جارێكیتر تاكید دەكەینەوە هەموی لەپێناو بەرژەوەندی هاوولاتیانە	پۆزش
٣٧/٣٦	لێرەوە جارێكیتر ئێمە داوا لە ئەنجومەنی وەزیران لە جەنابی سەرۆكی حكومەت دەكەین ئەم بابەتە بەهەند وەربگرێ، چونكە لە ئەنجامی ئەو بڕیارانەی ئێمە داوامانە لەداخستنی هەمو ئەو شوێنانە بەتاكید خەڵكیكی زۆر زەرەرمەند دەبێ	ئاماژە/ پۆزش
٣٨	ئێمە جارێكیتر لێرەوە وەك پارێزگاری هەولێر دڵنیای هاوڵاتیانی شارەكەمان دەكەین	ئاماژە
٣٩	شەو و ڕۆژ دەخەینە سەریەك لە پێناوی پاراستنی تەندروستی هاوولاتیان	ئاماژە
٤٠	ئەمە هەر بەئێمە ناكرێت	ئاماژە
٤١	داوا لە هاولاتیان دەكەین ئەو ڕێنماییانەی لەلایەن وەزارەتی تەندروستی لەلایەن وەزارەتی ناوخۆ ئەنجومەنی وەزیران دەردەچن تكایە تەتبیقی بكەن	دانیانان
٤٢	تكایە لەماڵەكانتان بمێننەوە	ئاماژە
٤٣	تەنها دو هەفتەیتر ئێمە دەتوانین سەركەوتنی خۆمان بەسەر ئەو نەخۆشییە ڕابگەیەنین	دانیانان
٤٤	بۆیە داوامان وایە ئەم چەند ڕۆژە كە نەورۆزی دێتە پێش	ئاماژە
٤٥	منیش وەكو هاورێكانم هەردو جەنابی وەزیر تەكید دەكەمەوە كە نەورۆز نەكەن	ناو
٤٦	لەماڵەوە بمێننەوە	ئاماژە
٤٧	بۆ ئەو مەبەستەش ئێمە ڕێو وشوێن پێویست دەگرینەبەر	ئاماژە

پاشكۆی (5) ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری پارێزگای سلێمانی

ژ	پارێزگاری سلێمانی	هاوسۆزی
٢/١	بەڕێز وەزیری ناوخۆ فەرموی درێژكردنەوەی ماوەی قەدەغەكردنی هاتوچۆ لە سعات ١٢ ی ئەم شەوەوە تاكوسەعات ١٢ی شەوی ٣/٢٣ بەردەوام دەبێ	ئاماژە/ناو
٣	ئەمجارە بۆ سەرتاسەری هەریمی كوردستان دەبی	ئاماژە
٥/٤	بەهەمو یەكە كارگێریەكانی سنوری پاریزگاكەی ئیمەو هەمو كوردستانەوە	ناو/ ئاماژە
٧/٦	ئەو ماوەی كە ڕێی پێدراوە بەو مەرجانەی كە ژووری ئۆپەراسیۆن وبە سەرۆكایەتی بەڕێز وەزیری ناوخۆ بڕیاری لێدراوە لە سعات ١ شەو بۆ سعات ٦ی بەیانی دەبێ	ناو/ ئاماژە
٨	تەنها دەبێ یەك كەس لە ئۆتۆمۆبیلێكدا هەبێ	ئاماژە
١٠/٩	واتە عملیەی قەدەغەی هاتووچۆ بۆ ئەوەیە ژمارەیەكی زۆری خەڵك كۆنەبنەوە كە ئێمە ٥ كەسمان كردە ئۆتۆمۆبیلێكەوە كەواتە هیچمان نەكردووە	پۆزش/ ئاماژە
١١	داوا لەكەرتی تایبەت دەكەم ئەبێ زۆر ورد پابەندی ئەمە بن	ئاماژە
١٢	لەم ماوە تا ٣/٢٣ هیچ شوێنێك نابێ دەوام بەكارمەندەكانی بكات چ لەكەرتی گشتی چ لە كەرتی تایبەت	ئاماژە
١٣	تەنها ئەو شوێنانە نەبێ كە لەم بەیاننامەی پێشودا لە ڕاگەینراوی لیژنەی ئۆپەراسیۆنی سلێمانی كەرتەكانی كارەباو ئاو ئەنتەرنێت كۆمیونێكێشن نەخۆشخانە تایبەتەكان نەخۆشخانە گشتیەكان شارەوانی ئەوانەی لە ئەركان ئاو كارەبا دیاریمان كردووە.	ناو
١٤	هەرلایەك پابەندنەبێ بەڕاستی لەڕێی بەڕێز داواكاری گشتییەوە ئیجرائاتی توندیان بەرانبەر دەكرێبەر	ئاماژە
١٥	بەهیچ جۆرێك پەنا بۆ ڕێگای قاچاغ نەبا، چونكە وەكو تاوانبار مامەڵەیان لەگەڵ دەكرێ ئیجرائاتی توندیان بەرانبەر دەكرێ	دانیانان
١٧/١٦	هەر ئەمڕۆ بە ئامادەبونی بەڕێزیان بۆسەرتارسەری هەرێمی كوردستان هێڵی گەرمی ١٢٢ لەهەمو هەرێمی كوردستان كاردەكات هاوولاتیان دەتوانن لەماڵی خۆیانەوە بەهەر هێڵیكیان هەبێ	ستایشكردن/ ئاماژە
١٩/١٨	لێرە پێویستە سوپاسی كۆمپانیاكانی ئاسیا سێل بكەین كۆرەك بكەین، ئایڤیو بكەین پاتێست بكەین، كەئیشەكەی كردووە زەین بكەین، كورد تێل بكەین، كە هەمویان لەسەر ئەم ژمارەیە كە سەرۆكایەتی حكومەتی دیاریكردوە ئەم سیستەمە دەكەوێتە كار	سوپاس/ناو
٢٠	دەتوانن لەماڵەكانی خۆیاتانەوە ڕاستەوخۆ پەیوەندی بە تیمە پزیشكیەكان بكەن	ئاماژە
٢١	پێویست ناكات هیچ كەس سەردانی بنكە تەندروستییەكان و تیمە تەندروستیەكان بكات	ئاماژە
٢٢	هەمو سەرمایەدارەكانی سلێمانی بەشی هەرە زۆری خەڵك هەڵمەتێكی گەیاندنی خۆراكیان بەو خێزانانەی كە دەرامەتیان كەمە ئەم دۆخە كاریگەری لەسەر بژیویان دروستكردووە پەناهەندەكان ئاوارەكان ڕاگەیاندوە	ستایشكردن
٢٤/٢٣	ئێمە وەك لیژنەی ئۆپەراسیۆن و حكومەتیش جگە لەوەی حكومەتیش بڕیاری دابینكردنی كەمییەكی زۆری خواردن و دەرمان و سوتەمەنی وپێداویستییەكانی هەیە و چەند مانگێكە كاری لەسەر كردووە بەردەوامدەبێ	ستایشكردن/ ئاماژە
٢٥	ئەم هەڵمەتە پشتیوانی دەكەین لە ڕێگەی یەكە كارگێریەكانیان كارئاسانیان بۆ دەكەین	ستایشكردن

٣٦	داواکاری بۆ ئەو خۆشەویست و خەڵکانەمان ئەوانەی داواکاریەکان پێشکەش بکەن کە پێداویستی موهیمی ڕۆژانەیان هەیە	پۆزشهێنانەوە
٣٧	ئەمە حاڵەتێکە بۆ حاڵەتێکی زۆر زۆر تایبەت	پۆزشهێنانەوە
٢٩/٢٨	بە پشتیوانی هەمو لایەکتان بتوانین ئەو ڕۆژە کەمانەی کە ماومانە زۆری ڕۆیشتووە کەمی ماوە بەو هەوڵ پێداگری و پابەندی و پەیرەوکردنی ڕێنماییانەی لە ڕابردو کردوتانە تەواوی بکەین.	دانپیانان/ئاماژە
٣٠	بۆ ئەوەی خۆمان و مرۆڤایەتی لەم پەتا نێودەوڵەتییە بپارێزین	دانپیانان
٣١	سوپاس	سوپاسکردن

پاشکۆی (6) ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی

ژ	گوتەکانی بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی سلێمانی	هاوسۆزی
١	دو ڕێگە هەیە لەبەردەم خەڵکا	دانپیانان
٢	ڕێگەیەکیان ڕێگەی یەکە کەخۆپارێزییە	دانپیانان
٥/٤/٣	پرواو چاوت داخاو نەترسێ خۆی بپارێزی دڵنیابن کۆرۆنا لەشاری سلێمانی هیچ زیانێك ناگەیەنێت	ناو دانپیانان/ ئاماژە
٦	یەکێکیان ڕێگەی دووەم کە پابەندنەبونە بەڕێنمایەکان	دانپیانان
٧	ئەوە بەدڵنیاییەوە بترسن ترسی گەورەشتان هەیێت	دانپیانان
٨	وەکو ئەو وڵاتانە ڕایانەگەیاند چاوەڕێبن کەسی ئازیزتان بمرێ	پۆزشهێنانەوە
٩	چاوەڕێبن خۆتان بمرن	ئاماژە
١٠	چاوەڕێبن جەستە لەسەر جادەکان ببینن ئەگەر پابەند نەبن لەڕێنماییەکان بۆیە	پۆزشهێنانەوە
١١	ئەوە لەدەست ئێمە دانییە ئەوە لەدەست هاوولاتیان خۆیان دایە	پۆزشهێنانەوە

پاشکۆی (7) ستراتیژیەتی هاوسۆزی لەگوتاری سەرۆکی سکولی پزیشکی زانکۆی کۆیە

ژ	گوتەکانی سەرۆکی سکولی پزیشکی زانکۆی کۆیە	هاوسۆزی
١	منیش وەک هاوەلە پزیشکەکانم لە سەرەتای ئەو پەتایە جیهانییە نەتۆقیبوم	ئاماژە
٢	دەمزانی تێکەڵاویمان زۆر نییە لەگەل چین	ناو
٤/٣	دەشمزانی چین گەورەترین کارگەکانی پێداویستی پزیشکی هەیە بۆیە کۆنترۆلکردنی ئەستەم نییە	دانپیانان/ ناو
٧/٦/٥	لەگەل ئەوەش دلخۆشبوم بە هەنگاوە سەرەتاییەکانی حکومەتی هەرێم بە کەرەنتینی هاتوەکان لە چین لەگەل ئەوەش دلخۆشبوم بە هەنگاوە سەرەتاییەکانی حکومەتی هەرێم بە کەرەنتینی هاتووەکان لە چین	دانپیانان/ ستایشکردن/ناو
٨	دواتر هاوکێشەکە گۆرا، گۆرانێک کە هەمومانی شۆککرد	سەرسورمان
٩	ترسی ئێران لە چین زۆر گەورەتر و ترسناکترە بۆ؟	ناو
١٠	ترسی ئێرات لە چین زۆر گەورەتر و ترسناکترە بۆ !	سەرسورمان
١١	ئێران توشبو	ناو
١٣/١٢	یەکەم ئێران سیستمە سیاسییەکەی پر لە کێشەیە، ئەوەش لە یەکەم هەنگاوی بلاوبوونەوە بە دیارکەوت	پۆزشهێنانەوە/ناو
١٥/١٤	کە هەوالەکەی شاردەوە و هەلبژاردنی دوانەخست بۆ ئەوەی نەرێتە عەیبەیەکی سیاسی، بەلام بووە بە !لەناوبردنێکی تەندروستی	پۆزشهێنانەوە/ دانپیانان
١٧/١٦	دووەم ئێران باری تەندروستی و ئابوری زۆر خراپە و تواناى بەرەنگاربونەوەی هیچ شلەژانیکی نییە	پۆزشهێنانەوە/ناو
٢٠/١٩ /١٨	سێیەم تێکەلیی زۆری ئێران لەگەل نەجەف و کەربەلا کە ئەوانیش زۆر بە کەمی ناوەکوو ئێستا خۆپارێزی لە !کۆرۆنا دەکەن، ئەوانیش ڕاستەوخۆ لەگەل ئێمە تێکەلییان هەیە	ناو/ ئاماژە/ سەرسورمان
٢٣/٢٢/٢١	چوارەم تیکەلیی بەردەوامی خەلکی ئێمە و بونی ئەو هەموو ژمارە زۆرە خوێندکار و بازرگان و شوفێرەمان لە ئێران	دانپیانان/ ئاماژە / ناو
٢٤	پاشان هەبونی حالەتی تۆمارکراو لە ناو کوردستان	ناو
٢٥	بە تایبەت کە هەندێک حالەت گەشتی ئێرانیان نەکردووە و لە کەسی دیکەوە بۆیان گواستراوەتەوە	سەرسورمان
٢٦	دەترسین حالەتی شاراوەی دیکە هەبێت و هەست پێنەکرابن و ئەویش خەلکی دیکە توشبکات	دانپیانان
٢٧	ئەزیزانم هەمومان دەزانین سیستمەکەمان کێشە و کەموکووری زۆرە	دانپیانان
٢٨	بەداخەوەش هۆشیاری تەندروستیی ئاکەکانمان زۆر خراپە	دانپیانان
٢٩	ناوەکو ئێستەش زۆربەیان لە مەترسی پەتا و نەخۆشی نازانن	ئاماژە
٣٠	بە تایبەت شەرِی ئەوجارەمان لەگەل نەخۆشییەکە کە ناوەکو ئێستا لەسەر ئاستی جیهان وەکو کاری لەپێشینە بەدوای چارەسەردا ناگەرێن، بەڵکو بەدوای توشنەبون و خۆپاراستن دەگەرێن	دانپیانان
٣١	ئەزیزانم با ئێمەی کورد جوانترین نموونەی بەرەنگاربونەوەی ئەو پەتایە بین	ئاماژە
٣٢	با نەچین جێشتخانە و گازینۆ و کافتریا و مۆل و تەنانەت عیادە و نەخۆشخانەکانیش ئەگەر زۆر حالەتێکی پێویست نەبێ	ناو
٣٤/٣٣	چونکە نازانین ئەو کەسەی پێش تۆ لەو شوێنە بووە هەلگر بووە، یان نا.	پۆزشهێنانەوە/ ئاماژە
٣٦/٣٥	مەرج نییە کەسەکە ئەو دەقەیە لەوێ بێت ڕەنگە پیش تۆ لەوێ دانیشتبێت، یان پشمینی هەبووبێ، یان کۆکەی هەبو بێت و دەستی بە دەرگایەک، یان شوێنێک کەوتبێت و تۆش دەست لە هەمان شوێن بدەیت	پۆزشهێنانەوە/ئاماژە
٣٧	لە هەموشی گرنگتر کە مالەوە پاسا و ڕێسا تەندروستی و خۆپارێزییەکان تایبەت بە پاکو خاوێنی بپارێزین	ئاماژە
٣٨	بە دلنیاییەوە مرۆڤ تیایدا سەرکەوتو دەبێ، بەلام دەمانەوێ کەمترین قوربانی بدەین	ستایشکردن
٣٩	لە کۆتاییشدا باوەر و متمانە بەو پزیشک و کارمەندانە بکەن، کە هەمو ژیانیان دەخەنە مەترسی بۆ ڕزگاربونی هەمومان	ستایش

سەرچاوەکان

1- الشهری، عبدالهادی بن ظافر، 2004، استراتجيات الخطاب، مقاربة لغوية تداولية، لبنان، دار الكتاب الجديدالمتحدة، ط1، بيروت

2ـــ شەمس، هێمن عەبدولحمید ،(٢٠٠٦)، شێوازودەربرین لەبۆنە کۆمەڵایەتییەکان، نامەی ماستەر، کۆلیجی پەروەردە، زانکۆی کۆیە

3- شاكر، تارا فرهاد،(2015)، اللسانيات الخطابية فی قصص الانبياء(ادم و ابراهيم وعيسى)عليهم السلام فی القران الكريم، رسالة دكتوا، جامعەی صلاح الدين، أربيل

4ـ عمر، تەلار صباح،(2015)، بنەما زمانییەکان لەشیعری بەرەنگاریدا، گۆڤاری ئەکادیمیانی کوردستان، خولی سێیەم، بەشی ، ژمارە 2، ئازار

5ـ عەلی، بکر عومەر ـ حەمە ئەمین، شێرکۆ، (2006)، زارو شێوەزار چاپی یەکەم، چاپخانەی چوارچرا

6- فتاح، محمد معروف، 1990، زمانەوانی، دار الحكمة.

7- فضيلة، يونسی،(2000)، استراتيژيات الخطاب فی النشيد الوطنی، دراسة تداولية، رسالة ماجستير جامعة مولود معمری تيزی، وزو الجزائر

8ـ المكاوی، علی محمد،2016، علم الاجتماع الطبی والاتجهات النظرية الحديثة، القاهرة

9-Barbara Johnstone, 2008, Discourse Analysis, Second Edition ,Blackwell. Publishing.

10-Jorgensen,M.,& Phillips, L.,(2002), Discourse Analysis as Thory and Method London: Sage Publications.